

ΣΤΙΓΜΙΟΤΥΠΑ ΠΡΑΣΙΝΗΣ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

ΕΚΘΕΣΗ ΠΡΟΚΑΤΑΡΚΤΙΚΩΝ
ΕΥΡΗΜΑΤΩΝ

HEINRICH BÖLL STIFTUNG

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

Ελλάδα

**ΣΤΙΓΜΙΟΤΥΠΑ
ΠΡΑΣΙΝΗΣ
ΕΞΩΤΕΡΙΚΗΣ
ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ**

**ΕΚΘΕΣΗ ΠΡΟΚΑΤΑΡΚΤΙΚΩΝ
ΕΥΡΗΜΑΤΩΝ**

Ίδρυμα Χάινριχ Μπελ Ελλάδας

Αριστοτέλους 3
54624 Θεσσαλονίκη
T: 2310 282829
E: info@gr.boell.org
W: www.gr.boell.org

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 2023
ISBN: 978-618-5580-29-2

Στοιχεία Έκδοσης

ΤΙΤΛΟΣ

Στιγμιότυπα Πράσινης Εξωτερικής Πολιτικής: Έκθεση Προκαταρκτικών Ευρημάτων

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗΣ

Μιχάλης Γουδής

ΣΥΝΤΑΚΤΗΣ ΤΗΣ ΕΚΘΕΣΗΣ

Ευάγγελος Αστυρακάκης Ασλάνης

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ

Ιωάννης Κωνσταντινίδης

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΟΜΑΔΑ

Παναγιώτης Μουμπτσάκης, Κωνσταντίνος Σαραβάκος, Ιωάννης Φίλιος

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΚΑΙ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

Γαβριήλ Τσαλιγόπουλος

ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΚΑΙ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΗ

Χρήστος Τσολερίδης (Oxhouse Design Studio)

Διατίθεται στο: gr.boell.org

Οι απόψεις που εκφράζονται σε αυτό το κείμενο δεν αντικατοπτρίζουν απαραίτητα τις απόψεις του εκδότη.

Η εργασία με τίτλο *Στιγμιότυπα Πράσινης Εξωτερικής Πολιτικής: Έκθεση Προκαταρκτικών Ευρημάτων* εκδόθηκε από το Ίδρυμα Χάινριχ Μπελ Ελλάδας και διατίθεται υπό την άδεια Creative Commons license Attribution – Non-Commercial Use – ShareAlike 4.0 International (CC BY-NC-SA 4.0).

ΣΤΙΓΜΙΟΤΥΠΑ ΠΡΑΣΙΝΗΣ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

ΕΚΘΕΣΗ ΠΡΟΚΑΤΑΡΚΤΙΚΩΝ
ΕΥΡΗΜΑΤΩΝ

Θεσσαλονίκη 2023

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η πράσινη εξωτερική πολιτική, χωρίς έναν συμφωνημένο ορισμό, συχνά παραποιείται και παρερμηνεύεται, περιορίζεται μόνο στην προστασία του φυσικού περιβάλλοντος ή απορρίπτεται ως ευσεβής πόθος. Σε αυτή την προκαταρκτική μελέτη που πραγματοποιήθηκε το 2022, προσπαθήσαμε να δούμε πέρα από διάσπαρτες πολιτικές απόψεις, αναλύοντας δεδομένα, δηλαδή θέσεις εξωτερικής πολιτικής πράσινων κομμάτων από όλο τον κόσμο, μέσα από το φακό της πολιτικής επιστήμης και της θεωρίας των Διεθνών Σχέσεων. Πράγματι, αυτά τα προκαταρκτικά ευρήματα υποδεικνύουν παγκόσμια σημεία αναφοράς, στην κατεύθυνση της σχολής σκέψης του φιλελεύθερου θεσμισμού. Μερικό ή ολοκληρωμένο, ένα δόγμα πράσινης εξωτερικής πολιτικής είναι πιθανό στη βάση αυτών των αρχικών ευρημάτων. Ωστόσο, αυτό θα γίνει αντιληπτό μέσω περαιτέρω μελετών βασισμένων στη θεωρία των Διεθνών Σχέσεων.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Πρόλογος: Προσδιορισμός των αξιών πίσω από τους όρους	6
Κεφάλαιο 1: Εισαγωγή	8
Κεφάλαιο 2: Μεθοδολογία	12
2.1 Προπαρασκευαστικό Στάδιο	12
2.2 Κριτήρια επιλογής για τη δειγματοληψία	13
2.3 Υλικό που επιλέχθηκε	15
Κεφάλαιο 3: Προκαταρκτικά Χαρακτηριστικά	19
3.1 Εισαγωγικές παρατηρήσεις	19
3.2 Προκαταρκτική ανάλυση χαρακτηριστικών	22
3.2.1 Χαρακτηριστικό 1: Στοιχεία Κανονιστικής Εξωτερικής Πολιτικής	22
3.2.2 Χαρακτηριστικό 2: Στοιχεία Επεμβατισμού	24
3.2.3 Χαρακτηριστικό 3: Κλιματική Πολιτική κ Βιωσιμότητα	26
3.2.4 Χαρακτηριστικό 4: Στοιχεία Φεμινιστικής Εξωτερικής Πολιτικής	28
3.2.5 Χαρακτηριστικό 5: Δίκαιο Εμπόριο, Ανάπτυξη κ Πόροι	30
3.2.6 Χαρακτηριστικό 6: Προώθηση της Ειρήνης/Μη Βίας	32
3.2.7 Χαρακτηριστικό 7: Προώθηση των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων	34
3.2.8 Χαρακτηριστικό 8: Απαγόρευση-Περιορισμός Όπλων/Εμπορίου Όπλων	36
3.2.9 Χαρακτηριστικό 9: Διεθνής Συνεργασία/Συμμαχίες	38
3.2.10 Χαρακτηριστικό 10: Συμμετοχική Λήψη Αποφάσεων	40
Κεφάλαιο 4: Συμπεράσματα	43
Σημειώσεις τέλους	44

ΠΡΟΛΟΓΟΣ: ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΑΞΙΩΝ ΠΙΣΩ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΟΡΟΥΣ

Καθώς η κλιματική κρίση καθορίζει το παγκόσμιο πολιτικό πλαίσιο, στο οποίο θα ζούμε και θα λειτουργούμε στο εγγύς μέλλον, κάθε πτυχή της ζωής και, κατά συνέπεια, η χάραξη πολιτικής θα αναπτύσσονται σε αυτή τη βάση. Η εξωτερική πολιτική δεν αποτελεί σε καμία περίπτωση εξαίρεση, και ως εκ τούτου μια διεθνής συζήτηση εκτυλίσσεται –ειδικά από τότε που η Annalena Baerbock ανέλαβε το ρόλο της ως Υπουργός Εξωτερικών της Γερμανικής Ομοσπονδιακής Κυβέρνησης– γύρω από το ζήτημα του πώς θα είναι μια προσέγγιση πράσινης εξωτερικής πολιτικής.

Αυτή η μελέτη είναι μια σε βάθος διερεύνηση των προγραμμάτων Πράσινων κομμάτων από όλο τον κόσμο που είναι μέλη των Παγκόσμιων Πράσινων. Στόχος της είναι να ερευνήσει πώς τα ζητήματα εξωτερικής πολιτικής εντάσσονται στις ατζέντες των Πράσινων πολιτικών κομμάτων που λειτουργούν σε πολύ διαφορετικά πλαίσια. Αναδεικνύει ένα συνδεδετικό νήμα και κοινές αξίες που είναι θεμελιώδεις για την πράσινη προσέγγιση που φαίνεται να αναδύεται ως μια αναγκαία εναλλακτική στις παραδοσιακές σχολές σκέψης για την αντιμετώπιση των παγκόσμιων προκλήσεων.

Σύμφωνα με το Γραφείο του Ιδρύματος Χάινριχ Μπελ στη Θεσσαλονίκη, το έργο αυτό είναι ένα απαραίτητο πρώτο βήμα για την ενημέρωση της δημόσιας συζήτησης, ειδικά σε μια χώρα, και μάλιστα σε μια ευρύτερη περιοχή, που έχει υποφέρει για πολύ μεγάλο χρονικό διάστημα, παγιδευμένη στο αδιέξοδο της ρεαλιστικής ανάλυσης.

Απολαύστε την ανάγνωση και ελάτε μαζί μας στα επόμενα βήματα, καθώς θα προσεγγίζουμε πρακτικά παραδείγματα μέσα από το φακό της πράσινης εξωτερικής πολιτικής.

Μιχάλης Γουδής

Διευθυντής του Γραφείου του Ιδρύματος Χάινριχ Μπελ στη Θεσσαλονίκη

1

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1:

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η πράσινη εξωτερική πολιτική είναι ένας όρος που συχνά προκαλεί απορία. Παρόλο που οι Πράσινοι υπάρχουν εδώ και αρκετές δεκαετίες, δεν υπάρχει ένας κοινώς αποδεκτός ορισμός της πράσινης εξωτερικής πολιτικής. Πράγματι, η ιδιαιτερότητα της γεωγραφίας, του πολιτισμού και της ιστορίας σε κάθε περιοχή του κόσμου μπορεί μερικές φορές να οδηγήσει σε σύγχυση όσον αφορά την ευρύτερη προσέγγιση της εξωτερικής πολιτικής των Πράσινων κομμάτων. Ταυτόχρονα, είναι αρκετά σαφές ότι το πράσινο κίνημα προήλθε από τα νέα κοινωνικά κινήματα, τα οποία συμπεριλάμβαναν την προώθηση της ειρήνης και το ευρύτερο αίτημα για παγκόσμιο αφοπλισμό.

Επιπλέον, η έλλειψη ενός σαφούς ορισμού δεν εμπόδισε ad hoc πολιτικές θέσεις σε θέματα εξωτερικής πολιτικής και μάλιστα ερμηνείες σε ζητήματα Διεθνών Σχέσεων που βασίζονται σε μια προσωρινή εσωκομματική συναίνεση. Επιπρόσθετα, αρκετά άρθρα γνώμης προσπάθησαν να περιγράψουν την πράσινη εξωτερική πολιτική στη βάση πολιτικής ανάλυσης, χωρίς απαραίτητα να λαμβάνουν υπόψη τη θεωρία των Διεθνών Σχέσεων, γεγονός που συχνά οδηγούσε σε ασυνέπειες και αντιφάσεις στη διαμόρφωση των προτάσεων πράσινης εξωτερικής πολιτικής. Ωστόσο, αυτή η ανταλλαγή πολιτικών απόψεων υπογράμμισε την ανάγκη για μια σαφέστερη οριοθέτηση της πράσινης εξωτερικής πολιτικής και πράγματι ανέδειξε σε γενικές γραμμές έναν ιδεολογικό κοινό παρονομαστή που αποσκοπεί, μεταξύ άλλων, στη μη βία, την προώθηση της ειρήνης και την οικουμενικότητα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Η οικουμενικότητα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων ως πολιτική θέση μεταφράζεται σε μια οικουμενική εφαρμογή αυτών των δικαιωμάτων ως αναγκαία προϋπόθεση. Αλλά τι συμβαίνει όταν ο οικουμενικός τους χαρακτήρας παραβλέπεται ή ακόμα και απορρίπτεται σε εθνικές συνταγματικές τάξεις; Με άλλα λόγια, πώς μεταφράζεται αυτή η πολιτική θέση σε όρους εξωτερικής πολιτικής; Παρόλο που οι απαντήσεις σε αυτά τα ερωτήματα μπορεί να ποικίλλουν, υπάρχει σαφής υπόνοια ότι πιέζοντας για την οικουμενικότητα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, οι Πράσινοι πιέζουν όχι μόνο τη χώρα τους, αλλά και άλλες χώρες να συμμορφωθούν με την Οικουμενική Διακήρυξη των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων των Ηνωμένων Εθνών.

Ορισμένα κόμματα των Πρασίνων, όπως οι GroenLinks στις Κάτω Χώρες, έχουν συζητήσει το ζήτημα της προώθησης αυτής της οικουμενικότητας, συμπεριλαμβανομένης και της στρατιωτικής επέμβασης¹. Ο μακρύς κατάλογος απαιτήσεων και αποτρε-

πτικών δράσεων που προέκυψαν από αυτή τη συζήτηση όχι μόνο επιβεβαιώνει τη μη βία ως ένα ιδανικό που βρίσκεται στον πυρήνα της πράσινης πολιτικής ανάλυσης, αλλά και μια αφοσίωση στην προώθηση της ειρήνης και της μη βίας ως Αρχής. Ωστόσο, φαίνεται ότι η αντιμετώπιση των αιτίων του πολέμου αντί της διεξαγωγής του μπορεί να μην είναι πάντα μια καρποφόρα προσπάθεια, και όπως αποδεικνύει η περίπτωση της Ουκρανίας στην Ευρώπη, όχι πάντα μεταξύ των διαθέσιμων επιλογών.

Πράγματι, η γεφύρωση της μη βίας με τη στρατιωτική επέμβαση είναι μια μακρά και δύσκολη συζήτηση που πολλά Πράσινα κόμματα έχουν τολμήσει με την πάροδο του χρόνου. Η δυσκολία δεν οφείλεται μόνο στις εσωτερικές διαμάχες που μπορεί να προκύψουν γύρω από τέτοια ερωτήματα, αλλά και στην επείγουσα ανάγκη να απαντηθούν σε ένα πολυπολικό και ολοένα και πιο ασταθές διεθνές σύστημα. Σημαίνει η προώθηση της ειρήνης και της μη βίας το να μένουμε αδρανείς μπροστά σε φρικαλεότητες; Κάποιοι θα υποστήριζαν ότι είναι προτιμότερο να απαντώνται εγκαίρως τέτοια ερωτήματα, βάσει πολιτικής αρχής, και όχι ad hoc όταν προκύπτει ανάγκη. Άλλωστε, η δημοκρατία παίρνει χρόνο.

Επιπλέον, ως αποτέλεσμα της συνεχιζόμενης κλιματικής κρίσης και των προσπαθειών για την ανατροπή της, η κλιματική διπλωματία είναι πλέον πιο κοινή πρακτική. Παρόλο, επίσης, που κι άλλα πολιτικά κόμματα ασχολήθηκαν με την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής, τουλάχιστον στα σημεία, παραμένει ξεχωριστό χαρακτηριστικό των Πράσινων πολιτικών κομμάτων. Με άλλα λόγια, η περίπτωση υπήρξε επίσης ένας παράγοντας που συνέβαλε προς τη διαμόρφωση πράσινης εξωτερικής πολιτικής και του τι θα μπορούσε να είναι. Η φυσική προδιάθεση των περιβαλλοντικών ζητημάτων να διαπερνούν τα σύνορα κρατών είναι ευρέως γνωστή. Η τοποθέτηση της προστασίας του περιβάλλοντος στον πυρήνα της πολιτικής ταυτότητας των Πράσινων επηρεάζει, επίσης, τις προτάσεις εξωτερικής πολιτικής, λόγω αυτού του διασυνοριακού χαρακτήρα των περιβαλλοντικών προκλήσεων.

Υπό αυτή την έννοια, η παγκόσμια οπτική που απορρέει από βασικά πολιτικά ζητήματα για τους Πράσινους φαίνεται να υπονοεί μια προσέγγιση στις Διεθνείς Σχέσεις που βασίζεται στη συνεργασία και όχι στη σύγκρουση, η οποία συμβαδίζει με την ευρύτερη προσέγγιση για την προώθηση της ειρήνης. Επιπλέον, οι Πράσινοι συχνά αναφέρονται σε διεθνείς κανόνες και συνθήκες ως τη βάση για ανταλλαγή απόψεων και τη συνεργασία, προσδιορίζοντας έτσι αυτήν την τάση για συνεργασία με πιο συγκεκριμένους όρους. Με άλλα λόγια, φαίνεται να υπάρχει κάτι ξεχωριστό στον χαρακτήρα των προτάσεων εξωτερικής πολιτικής και στην εφαρμογή τους από την πλευρά των Πράσινων κομμάτων. Δεδομένης της έλλειψης ορισμού για την πράσινη εξωτερική πολιτική έως σήμερα, φαίνεται ότι, παρόλο που ο πολιτικός διάλογος και τα άρθρα γνώμης σχετικά με την εξωτερική πολιτική είναι πολύτιμα και απαραίτητα, φαίνεται ότι ακόμα κάτι λείπει.

Για να δούμε το πρόβλημα με νέα ματιά, στραφήκαμε στα δεδομένα και την επιστημονική μέθοδο. Ωστόσο, υπάρχει πολύ λίγο ακαδημαϊκό υλικό διαθέσιμο όσον αφορά την εξωτερική πολιτική και τους Πράσινους. Πράγματι, η σύνδεση της θεωρί-

ας των Διεθνών Σχέσεων, της πολιτικής επιστήμης και μιας σταθερής κατανόησης της πράσινης ιδεολογίας σε μια ενιαία εξίσωση ήταν ένα από τα σημαντικότερα εμπόδια που αντιμετωπίσαμε στις προσπάθειές μας. Αρχικά, συγκεντρώσαμε μια ερευνητική ομάδα αποτελούμενη από έναν καθηγητή συγκριτικής πολιτικής και πτυχιούχους στη θεωρία των Διεθνών Σχέσεων, προκειμένου να προχωρήσουμε στο πρώτο βήμα, την συλλογή των δεδομένων. Η επιστημονική προσέγγιση αυτής της διαδικασίας ήταν καθοριστική προκειμένου να αποκτήσουμε δεδομένα με την αντικειμενικότητα που παρέχει η επιστημονική μέθοδος, στο βαθμό που το επιτρέπει μια μελέτη προκαταρκτικού χαρακτήρα.

Ταυτόχρονα, η ερευνητική ομάδα έπρεπε να ασχοληθεί με ένα ερώτημα που δεν μπορούσε να απαντηθεί ξετάζοντας μόνο μία περιοχή του κόσμου. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι η ιδιαιτερότητα της τοπικής πραγματικότητας, όσο αποκαλυπτική και αν είναι σε αρκετές περιπτώσεις, μπορεί να στρεβλώσει μια γενική αρχή, ειδικά όταν αυτή η αρχή πηγάζει από μια ιδεολογική πλατφόρμα. Ευτυχώς, τα Πράσινα κόμματα από όλο τον κόσμο έχουν συνδεθεί μέσα από την ευρύτερη ομπρέλα των Παγκόσμιων Πράσινων. Είναι σημαντικό ότι οι Παγκόσμιοι Πράσινοι έχουν καθιερώσει ένα σύνολο κοινών ιδεολογικών αρχών² για τα κόμματα που συμμετέχουν και αυτό ήταν ιδιαίτερα χρήσιμο λόγω της φύσης αυτής της μελέτης. Πράγματι, ποιος καλύτερος να απαντήσει το τι είναι η πράσινη εξωτερική πολιτική παρά τα ίδια τα Πράσινα κόμματα; Επομένως, μια συγκριτική μελέτη σε ένα αντιπροσωπευτικό δείγμα των κομμάτων μελών των Παγκόσμιων Πράσινων φάνηκε να είναι ο καλύτερος τρόπος για να προχωρήσουμε.

Επιπλέον, το εύρος του απαιτούμενου δείγματος, που εκτείνεται σε ηπείρους σε όλο τον κόσμο, ήταν μια ακόμα πρόκληση για την ερευνητική ομάδα, δεδομένων των πεπερασμένων πόρων που είχαν στη διάθεσή τους. Πράγματι, το εύρος ήταν αρκετά εκτεταμένο, όχι μόνο από την άποψη της γεωγραφίας, αλλά και σε σχέση με την ποικιλία των μορφών με τις οποίες τα διαθέσιμα κείμενα μπορούσαν να βρεθούν στο διαδίκτυο. Επιπλέον, οι ερευνητές επιφορτίστηκαν με την ιεράρχηση των δημόσια διαθέσιμων κειμένων που αναφέρονταν σε προτάσεις εξωτερικής πολιτικής. Λόγω των διαφόρων σταδίων ανάπτυξης των κομμάτων υπό εξέταση, η ερευνητική ομάδα έπρεπε να συμπεριλάβει πιο γενικά κείμενα, όπως καταστατικά, σε ορισμένες περιπτώσεις.

Όπως θα δούμε στην πορεία αυτής της έκθεσης, ορισμένες από αυτές τις προκλήσεις έχουν αντιμετωπιστεί με επιτυχία. Ωστόσο, άλλες ήταν πιο επίμονες και αυτός είναι ένας από τους λόγους για τους οποίους η παρούσα έκθεση θεωρεί τα ευρήματα προκαταρκτικά. Είναι επίσης προκαταρκτικά επειδή η προσπάθεια έχει ως στόχο να αποτελέσει το υπόβαθρο για μια σειρά μελετών και αναλύσεων σχετικά με την πράσινη εξωτερική πολιτική που θα παράσχουν μια σταθερότερη βάση για μια ενημερωμένη πολιτική συζήτηση, λαμβάνοντας υπόψη τα βασικά στοιχεία της θεωρίας των Διεθνών Σχέσεων και της πολιτικής επιστήμης.

2

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

2.1 ΠΡΟΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΟ ΣΤΑΔΙΟ

Η μεθοδολογική προσέγγιση που υιοθετήθηκε για αυτή την προκαταρκτική μελέτη ήταν η συγκριτική ανάλυση περιεχομένου. Το πρώτο βήμα για την ερευνητική ομάδα ήταν να ξεκινήσει έρευνα σε βιβλιογραφικές πηγές σχετικά με την πράσινη εξωτερική πολιτική. Δεν αποτελεί έκπληξη το γεγονός ότι οι αναφορές στην πράσινη εξωτερική πολιτική στην ακαδημαϊκή βιβλιογραφία, εάν υπήρχαν, ήταν ελάχιστες. Υπήρχαν, ωστόσο, αρκετά άρθρα που αναφέρονταν στην πράσινη εξωτερική πολιτική, μερικές φορές μέσω του φακού της δημοσιογραφικής έρευνας, και άλλα με μια πιο πολιτική ανάλυση. Με αξιοσημείωτες εξαιρέσεις, η συνολική εικόνα ήταν μάλλον αινιγματική, με ορισμένα άρθρα να αναφέρονται στην πράσινη εξωτερική πολιτική ως μέτρο προστασίας του περιβάλλοντος³ και άλλα⁴ που δεν έχουν προσεγγίσει σε βάθος το τι είναι η πράσινη εξωτερική πολιτική.

Με αυτό το υπόβαθρο της συνεχιζόμενης δημόσιας συζήτησης ως μια πρώτη εισαγωγή στο τι μπορεί να είναι η πράσινη εξωτερική πολιτική, η ερευνητική ομάδα προχώρησε στις προπαρασκευαστικές εργασίες για τη συγκριτική μελέτη. Συγκεκριμένα, αναζήτησαν δημόσια δηλωτικά κείμενα, καταστατικά, πολιτικές πλατφόρμες και προτάσεις πολιτικής από το ευρύτερο δείγμα των κομμάτων μελών των Παγκόσμιων Πρασίνων. Λόγω των περιορισμών της γεωγραφίας και των πόρων, αυτή η διαδικασία ήταν εξ ολοκλήρου διαδικτυακή και έτσι ο κατάλογος των κομμάτων και το αντίστοιχο διαθέσιμο υλικό καταρτίστηκε με αυτή τη σημαντική βασική παράμετρο. Επιπλέον, όλη η έρευνα έπρεπε να συνταχθεί στην ελληνική γλώσσα⁵.

Μετά από προσεκτική εξέταση του υλικού που είναι διαθέσιμο στο διαδίκτυο, η ερευνητική ομάδα προχώρησε στην αξιολόγηση και τον περιορισμό του δείγματος σε ένα διαχειρίσιμο μέγεθος. Για να γίνει αυτό, καθόρισαν μια σειρά παραμέτρων για την επιλεξιμότητα των κομμάτων για τους σκοπούς της παρούσας μελέτης. Αυτά τα κριτήρια θα έπρεπε να οδηγήσουν σε ένα δείγμα που θα ήταν αντιπροσωπευτικό τόσο για τις ηπείρους όσο και για το στάδιο ανάπτυξης του κόμματος. Επιπλέον, τα επιλεγμένα κόμματα θα έπρεπε *ιδανικά* να έχουν εκφράσει αρχές εξωτερικής πολιτικής στα δημοσιοποιημένα κείμενά τους.

2.2 ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΨΙΑ

Συγκεκριμένα, καθορίστηκαν τέσσερα κριτήρια για τη δειγματοληψία, τα οποία συνάδουν με την προσπάθεια παροχής μιας ολοκληρωμένης εικόνας των κομμάτων και του (γεω)πολιτικού περιβάλλοντος της περιοχής όπου δραστηριοποιούνταν. Τα κριτήρια ήταν τα εξής:

1. Διαθέσιμος και λειτουργικός ιστότοπος.
2. Διαθεσιμότητα και προσβασιμότητα του υλικού στον ιστότοπο.
3. Διακριτές αναφορές στην εξωτερική πολιτική.
4. Εκλογική σημασία του κόμματος, με βάση τη δυναμική εκπροσώπησή του ή τη γεωγραφική/δημογραφική σημασία της χώρας στην περιοχή.

Η λογική πίσω από αυτά τα κριτήρια επιλεξιμότητας έχει εξηγηθεί περαιτέρω από την ερευνητική ομάδα μέσω μιας σειράς πρακτικών παραδειγμάτων.

Για παράδειγμα, σε μια δεδομένη γεωγραφική περιοχή, μεταξύ των Πράσινων κομμάτων με έναν λειτουργικό ιστότοπο (κριτήριο 1), ο οποίος περιείχε υλικό είτε στα Αγγλικά είτε σε άλλη γλώσσα (2) και το οποίο υλικό είχε διακριτές αναφορές στην εξωτερική πολιτική (3), η ερευνητική ομάδα θα εξέταζε τα κόμματα από χώρες με την πιο σημαντική γεωπολιτική σημασία (δημογραφικά στοιχεία, μεγάλη οικονομία κλπ.) για την περιοχή (4), ή εναλλακτικά, όπου ένα συγκεκριμένο κόμμα είχε σημαντική εκλογική παρουσία (4). Επιπλέον, σε περίπτωση υφιστάμενου ιστότοπου (1), με υλικό διαθέσιμο σε αυτόν τον ιστότοπο (2), αλλά χωρίς διακριτές αναφορές στην εξωτερική πολιτική (3), η ερευνητική ομάδα θα έδινε προτεραιότητα σε κόμματα με τέτοιες αναφορές.

Επιπρόσθετα, αυτά τα κριτήρια εφαρμόστηκαν ανά περιοχή προκειμένου να διασφαλιστεί η συμπερίληψη όλων των πιθανών προσεγγίσεων για την εξωτερική πολιτική. Οι περιοχές που επιλέχθηκαν από την ερευνητική ομάδα ήταν η Ωκεανία, η Αφρική, η Αμερική, η Ασία και η Ευρώπη. Στην Ωκεανία, τα κόμματα *Australian Greens*⁶ και *the Green Party of Aotearoa New Zealand*⁷ επιλέχθηκαν για το δείγμα λόγω της υψηλής γεωπολιτικής/δημογραφικής σημασίας των αντίστοιχων χωρών τους. Στην Αφρική, πολλά κόμματα δεν είχαν έναν λειτουργικό ιστότοπο και μεταξύ εκείνων που είχαν, οι διακριτές αναφορές στην εξωτερική πολιτική ήταν σπάνιες. Ωστόσο, το *Democratic Green Party of Rwanda/Parti Democratique Vert du Rwanda*⁸ και το *Ecological party of Uganda*,⁹ τα οποία επιλέχθηκαν για το δείγμα, είχαν και τα δύο έναν λειτουργικό ιστότοπο και προσβάσιμο υλικό.

Από την Αμερική, η ερευνητική ομάδα συμπεριέλαβε το *Green Party of Canada*,¹⁰ το οποίο πληρούσε και τα τέσσερα κριτήρια, καθώς και το *Green Party of Brazil*¹¹ και το *Ecological Party of Chile*,¹² τα οποία πληρούσαν ιδιαίτερα το κριτήριο 4. Από την Ασία, το δείγμα περιελάμβανε το *Green Party Taiwan*,¹³ το *Green Party of Korea*¹⁴ και το *India Greens Party (IGP)*.¹⁵ Παρόλο που και τα τρία κόμματα συμμετέχουν στην *Ομοσπονδία των Πράσινων Ασίας-Ειρηνικού*,¹⁶ η ερευνητική ομάδα διαπίστωσε ότι δεν υπήρχαν πολλοί λειτουργικοί ιστότοποι με διαθέσιμο υλικό στην περιοχή της Ασίας, την οποία μελέτησαν ξε-

χωριστά. Θα πρέπει επίσης να σημειωθεί ότι η γεωπολιτική σημασία και η οικονομία των χωρών καταγωγής αυτών των κομμάτων ελήφθη υπόψη κατά την επιλογή.

Από την Ευρώπη, η ερευνητική ομάδα επέλεξε το *Bündnis '90/Die Grünen*¹⁷ της Γερμανίας, που πληρούσε και τα τέσσερα κριτήρια, καθώς και το *GroenLinks*¹⁸ των Κάτω Χωρών, μια περίπτωση κόμματος που έχει εδραιώσει τις εκλογικές και πολιτικές του δυνάμεις, με σταθερή παρουσία τόσο στην Άνω όσο και στην Κάτω Βουλή του Κοινοβουλίου της χώρας. Προκειμένου να συμπεριληφθεί και η νότια Ευρώπη στο δείγμα, και δεδομένου ότι η έρευνα θα ήταν στην ελληνική γλώσσα, επιλέχθηκαν επίσης οι *Οικολόγοι Πράσινοι*¹⁹ από την Ελλάδα, παρά το γεγονός ότι είχαν περιορισμένη πολιτική εκπροσώπηση. Ο Πίνακας 1 που βρίσκεται παρακάτω, κατανέμει τα κόμματα του δείγματος ανά γεωγραφική περιοχή και χώρα.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1: ΔΕΙΓΜΑ ΑΝΑ ΧΩΡΑ ΚΑΙ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ

ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΔΕΙΓΜΑΤΟΣ		
ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ	ΧΩΡΑ	ΚΟΜΜΑ
Ωκεανία	Αυστραλία	Australian Greens
	Νέα Ζηλανδία	Green Party Aotearoa New Zealand
Αφρική	Ρουάντα	Democratic Green Party of Rwanda/Parti Démocratique Vert du Rwanda
	Ουγκάντα	Ecological party of Uganda
Αμερική	Καναδάς	Green Party of Canada/Parti Vert du Canada
	Βραζιλία	Partido Verde do Brasil
	Χιλή	Partido Ecologista Verde de Chile
Ασία	Ταϊβάν	Green Party Taiwan
	Ινδία	India Greens Party
	Νότια Κορέα	Green Party of Korea
Ευρώπη	Γερμανία	Bündnis '90/Die Grünen
	Κάτω Χώρες	GroenLinks
	Ελλάδα	Οικολόγοι Πράσινοι

Σύμφωνα με τον *κατάλογο των κομμάτων*²⁰ που είναι τακτικά μέλη των Παγκόσμιων Πρασίνων, αυτά τα 13 κόμματα αντιπροσωπεύουν σχεδόν το 17% του συνολικού αριθμού των Πράσινων κομμάτων, ένα σημαντικό δείγμα με ευρεία γεωγραφική κάλυψη.

2.3 ΥΛΙΚΟ ΠΟΥ ΕΠΙΛΕΧΘΗΚΕ

Όσον αφορά τα κείμενα που επιλέχθηκαν για να συμπεριληφθούν στο δείγμα, η ερευνητική ομάδα τόνισε ότι ο στόχος αυτής της επιλογής ήταν να παράσχει μια σαφή και ακριβή περιγραφή των αξιών, των θέσεων και των γενικά προτεινόμενων πολιτικών σε θέματα που αντικατοπτρίζουν τις βασικές αρχές αυτών των κομμάτων στον τομέα της εξωτερικής πολιτικής. Σε αυτό το πλαίσιο, δόθηκε προτεραιότητα σε πολιτικά μακροπρόθεσμα των οποίων η δομή επέτρεψε την καλύτερη εξαγωγή αναφορών εξωτερικής πολιτικής. Ωστόσο, το στάδιο ανάπτυξης ενός κόμματος έχει αντίκτυπο στο πόσο περίπλοκα είναι αυτά τα κείμενα. Στην πραγματικότητα, η εξωτερική πολιτική ως ζήτημα είναι λιγότερο διακριτή σε κείμενα με πιο δηλωτικό χαρακτήρα που βρίσκονται συχνά στις ιστοσελίδες των μικρότερων κομμάτων.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2: ΔΕΙΓΜΑ ΥΛΙΚΟΥ ΚΟΜΜΑΤΩΝ

ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΥΛΙΚΟΥ	
ΚΟΜΜΑ	ΥΛΙΚΟ Κ ΥΠΕΡΣΥΝΔΕΣΜΟΣ
Australian Greens	<ul style="list-style-type: none"> ▶ <u>Ειρήνη, Αφοπλισμός κ Αποστρατιωτικοποίηση</u>²¹ ▶ <u>Αποαποικιοποίηση της Διεθνούς Βοήθειας</u>²² ▶ <u>Αντιρατσιστική κοινωνία</u>²³ ▶ <u>Διεθνείς Σχέσεις</u>²⁴ ▶ <u>Κλιματική Αλλαγή και Ενέργεια</u>²⁵
Green Party of Aotearoa New Zealand	<ul style="list-style-type: none"> ▶ <u>Πολιτική Παγκόσμιων Υποθέσεων</u>²⁶ ▶ <u>Εμπορική και Επενδυτική Πολιτική</u>²⁷ ▶ <u>Μεταναστευτική Πολιτική</u>²⁸
Democratic Green Party of Rwanda/Parti Democratique Vert du Rwanda	<ul style="list-style-type: none"> ▶ <u>Πολιτικό Πρόγραμμα 2018-2023 του Δημοκρατικού Πράσινου Κόμματος της Ρουάντα (DGPR)</u>²⁹
Ecological party of Uganda	<ul style="list-style-type: none"> ▶ <u>Οι αρχές μας</u>³⁰
Green Party of Canada/Parti Vert du Canada	<ul style="list-style-type: none"> ▶ <u>Πλατφόρμα 2021 Πράσινο Μέλλον, Ζωή με Αξιοπρέπεια, Δίκαιη Κοινωνία</u>³¹

ΠΙΝΑΚΑΣ 2: ΔΕΙΓΜΑ ΥΛΙΚΟΥ ΚΟΜΜΑΤΩΝ

ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΥΛΙΚΟΥ	
ΚΟΜΜΑ	ΥΛΙΚΟ ΚΑΙ ΥΠΕΡΣΥΝΔΕΣΜΟΣ
Partido Verde do Brasil	<ul style="list-style-type: none"> ▶ <u>Οι 12 Αξίες του Πράσινου Κόμματος της Βραζιλίας</u>³² ▶ <u>Η κυβέρνηση εκδίδει ανακοίνωση για την Κλιματική Αλλαγή</u>³³ ▶ <u>Πρόγραμμα</u>³⁴
Partido Ecologista Verde de Chile	<ul style="list-style-type: none"> ▶ <u>Partido Ecologista Verde Plataforma Programmatica</u>³⁵
Green Party Taiwan	<ul style="list-style-type: none"> ▶ <u>Βασική Φιλοσοφία</u>³⁶
India Greens Party (IGP)	<ul style="list-style-type: none"> ▶ <u>Μανιφέστο 2019 του Κόμματος των Πρασίνων της Ινδίας</u>³⁷ ▶ <u>Πολιτικές του Κόμματος των Πρασίνων της Ινδίας</u>³⁸ ▶ <u>Παγκόσμια Οικονομία του Κόμματος των Πρασίνων της Ινδίας</u>³⁹ ▶ <u>Ειρήνη και Ασφάλεια του Κόμματος των Πρασίνων της Ινδίας</u>⁴⁰
Green Party of Korea	<ul style="list-style-type: none"> ▶ <u>Η Πλατφόρμα του Κόμματος των Πρασίνων</u>⁴¹
Bündnis '90/Die Grünen	<ul style="list-style-type: none"> ▶ <u>Παγκόσμια Ανάπτυξη και Παγκοσμιοποίηση</u>⁴² ▶ <u>Παγκοσμιοποίηση</u>⁴³ ▶ <u>Δίκαιο Εμπόριο</u>⁴⁴ ▶ <u>Ευρώπη</u>⁴⁵ ▶ <u>Παγκόσμια Αλληλεγγύη</u>⁴⁶ ▶ <u>Μανιφέστο των Αρχών</u>⁴⁷
GreenLeft/GroenLinks	<ul style="list-style-type: none"> ▶ <u>Εξωτερική Πολιτική</u>⁴⁸ ▶ <u>Δίκαιο Εμπόριο</u>⁴⁹ ▶ <u>Ευρωπαϊκή Αμυντική Συνεργασία</u>⁵⁰ ▶ <u>Διπλωματία</u>⁵¹ ▶ <u>Δελτίο τύπου σχετικά με τον νόμο για το κλίμα</u>⁵²
Οικολόγοι Πράσινοι	<ul style="list-style-type: none"> ▶ <u>Εξωτερική ΚΑΙ Ευρωπαϊκή Πολιτική</u>⁵³

Επιπλέον, τα χαρακτηριστικά που ήταν συγκεκριμένα για ένα κόμμα ή μια περιοχή του κόσμου διαχωρίστηκαν από τα χαρακτηριστικά που εμφανίστηκαν ευρύτερα στο δείγμα. Αυτός ο διαχωρισμός ήταν απαραίτητος για τα κόμματα σε όλα τα στάδια ανάπτυξης, με κείμενα που περιείχαν πιο γενικές αρχές χωρίς πολλές λεπτομέρειες από τη μία πλευρά και θέσεις εξωτερικής πολιτικής ειδικές για την περιοχή ή το κράτος από την άλλη πλευρά. Στην ουσία, η εξέταση των γενικών γραμμών και αρχών της πράσινης εξωτερικής πολιτικής απαιτεί την υπέρβαση του «ειδικού». Ταυτόχρονα, δεν σημαίνει απαραίτητα ότι ένα χαρακτηριστικό χαμηλής στατιστικής σημασίας είναι ασύμβατο με τις γενικές αρχές της πράσινης εξωτερικής πολιτικής που αναλύονται σε αυτή τη μελέτη.

Μια γενική παρατήρηση που προκύπτει από τη μελέτη του υλικού είναι ότι τα Πράσινα Κόμματα επικεντρώνονται, όπως είναι αναμενόμενο, στην περιβαλλοντική πολιτική και την προστασία του φυσικού κόσμου. Άλλοι τομείς πολιτικής, όπως η εξωτερική πολιτική, φαίνεται να γίνονται πιο εμφανείς σε αναλογία με το στάδιο ανάπτυξης ενός κόμματος. Ομολογουμένως, η αναλογία μεταξύ της χάραξης πολιτικής και του σταδίου ανάπτυξης ενός κόμματος δεν είναι κάτι που αφορά μόνο τους Πράσινους, αλλά όλα τα πολιτικά κόμματα και το κομματικό σύστημα γενικότερα. Ωστόσο, αυτή η έρευνα υποδεικνύει ότι οι αρχές που βρέθηκαν να είναι κοινές στα Πράσινα κόμματα μπορούν να βρεθούν στην πλειοψηφία των υπό εξέταση κειμένων, ανεξάρτητα από την εκλογική παρουσία ενός συγκεκριμένου κόμματος και το στάδιο ανάπτυξής του, κάτι που είναι ίσως αναμενόμενο δεδομένου ότι υπάρχει παρόμοια ιδεολογική βάση.

3

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3:

ΠΡΟΚΑΤΑΡΚΤΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

3.1 ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

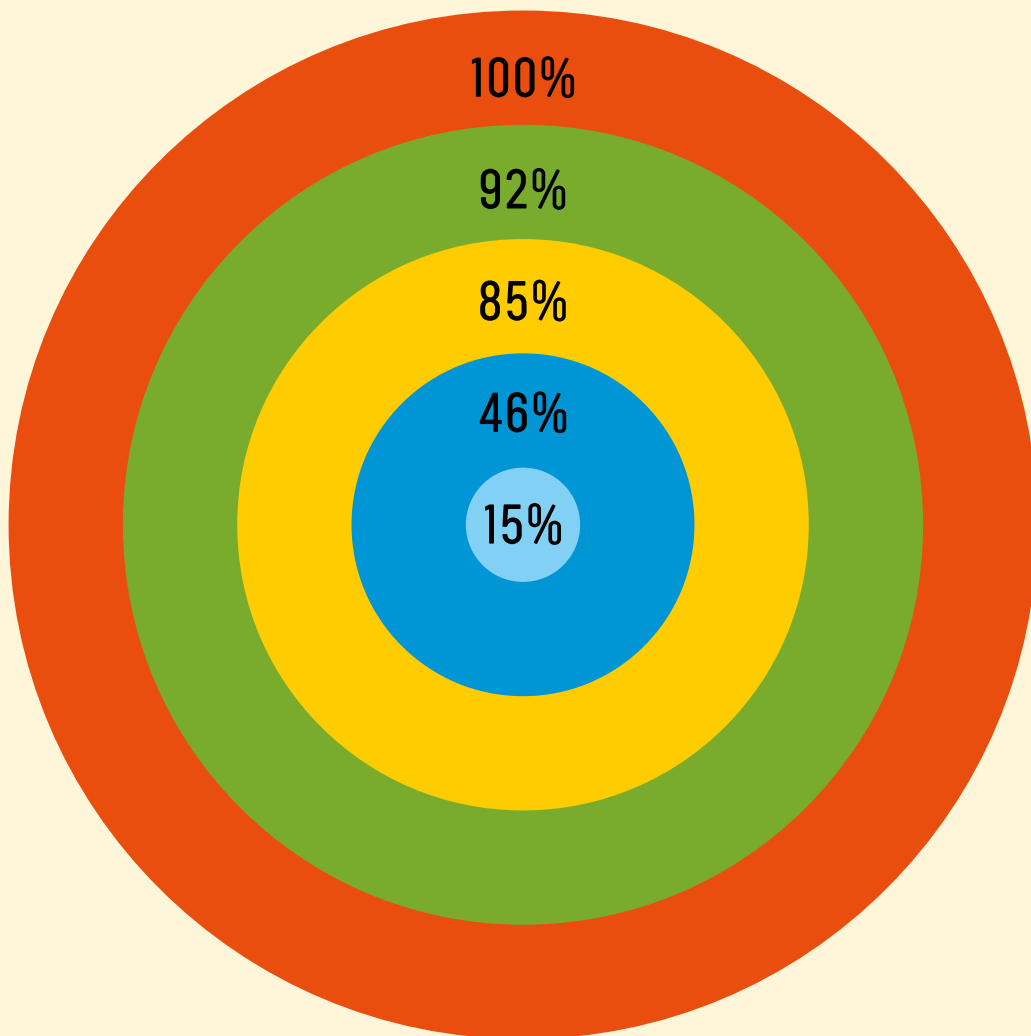
Αν και το υλικό περιορίστηκε ως προς τον όγκο μέσω της δειγματοληψίας και της εφαρμογής κριτηρίων, παρέμεινε συνολικά εκτενές. Παρ' όλα αυτά, η μεθοδολογική προσέγγιση της συγκριτικής ανάλυσης περιεχομένου οδήγησε την ερευνητική ομάδα στην καταχώρηση συγκεκριμένων αποσπασμάτων από κάθε κείμενο που είχε είτε έμμεσες είτε άμεσες αναφορές σε ζητήματα εξωτερικής πολιτικής. Αυτά τα αποσπάσματα ομαδοποιήθηκαν, με βάση την ανάλυση του περιεχομένου τους, σε μια σειρά διακριτών αρχών εξωτερικής πολιτικής. Σε ορισμένες περιπτώσεις, η συνεχής παραπομπή σε αρχές, αν και γενικού τύπου, υποδήλωσε την ύπαρξη κάποιου χαρακτηριστικού εξωτερικής πολιτικής.

Επιπλέον, η ερευνητική ομάδα υπογράμμισε ότι ορισμένα χαρακτηριστικά της εξωτερικής πολιτικής που αναλύθηκαν μέσω αυτής της διαδικασίας αλληλοεπικαλύπτονταν. Με άλλα λόγια, υπήρχαν δύο επίπεδα ανάλυσης και διαπιστώνεται ότι πολλά από τα πιο συγκεκριμένα χαρακτηριστικά προέρχονται από εκείνα με τον πιο γενικό χαρακτήρα. Παράλληλα, τα αποσπάσματα συχνά περιλάμβαναν όχι ένα αλλά πολλά χαρακτηριστικά στην ίδια παράγραφο ή φράση. Αυτό ενισχύει το εύρημα για ανάλυση δύο επιπέδων και συνάδει με την υπόθεση εργασίας ότι τα χαρακτηριστικά που βρέθηκαν βασίζονται σε βασικές ιδεολογικές αρχές των Πρασίνων.

Όπως φαίνεται στο συνολικό διάγραμμα, τα χαρακτηριστικά που βρέθηκαν μέσω αυτής της διαδικασίας καλύπτουν ζητήματα που ξεπερνούν την προστασία του περιβάλλοντος ή την κλιματική διπλωματία. Αυτό που μπορούμε επίσης να δούμε, με μια αξιοσημείωτη εξαίρεση, είναι ότι βρίσκονται σε υψηλή συχνότητα στο δείγμα. Πράγματι, 8 στα 10 χαρακτηριστικά έχουν υψηλή συχνότητα εμφάνισης και αυτό είναι μια ισχυρή ένδειξη για μελλοντικές μελέτες. Ωστόσο, παρατηρούμε πολύ χαμηλή συχνότητα του χαρακτηριστικού 10, η οποία μπορεί να αποδοθεί στο ότι τα κείμενα που επιλέχθηκαν δεν ήταν πάντα γενικού τύπου αλλά με ειδικές αναφορές στην εξωτερική πολιτική.

Επιπλέον, το χαρακτηριστικό 8 βρίσκεται σε μέτρια συχνότητα. Αυτό το εύρημα οφείλεται στα δύο επίπεδα ανάλυσης που περιγράφονται από την ερευνητική ομάδα στη μελέτη. Με άλλα λόγια, η μεγάλη συχνότητα του χαρακτηριστικού 6 ευνοεί το επιχείρημα ότι η απαγόρευση/περιορισμός των όπλων συχνά θεωρείται ότι συμπεριλαμβάνεται στη γενικότερη αρχή της προώθησης της ειρήνης. Φαίνεται, επίσης, να υποδηλώνεται ότι το επίπεδο ανάπτυξης ενός κόμματος συμβαδίζει με την περαιτέρω ανάλυση των γενικών αρχών. Ωστόσο, τα λεπτά νοήματα και οι ιδιαιτερότητες καθενός από αυτά τα χαρακτηριστικά θα γίνουν πιο εμφανείς σε μια ανάλυση ανά χαρακτηριστικό, ακόμη και στο προκαταρκτικό στάδιο αυτής της μελέτης.

ΚΟΙΝΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΚΑΙ

ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΥΧΝΟΤΗΤΑΣ

- ● ΥΨΗΛΗ ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ: >75%
- ΜΕΤΡΙΑ ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ: 25-75%
- ΧΑΜΗΛΗ ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ: <25%

ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΔΕΙΓΜΑ

1

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΗΣ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

2

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΠΕΜΒΑΤΙΣΜΟΥ

3

ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑ

4

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΗΣ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

5

ΔΙΚΑΙΟ ΕΜΠΟΡΙΟ, ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΠΟΡΟΙ

6

ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΗΣ ΕΙΡΗΝΗΣ/ΧΡΗΣΗΣ ΜΗ ΒΙΑΣ

7

ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

8

ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΗ/ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΣ ΟΠΛΩΝ/ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΟΠΛΩΝ

9

ΔΙΕΘΝΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ/ΣΥΜΜΑΧΙΕΣ

10

ΣΥΜΜΕΤΟΧΙΚΗ ΛΗΨΗ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ

3.2 ΠΡΟΚΑΤΑΡΚΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΩΝ

3.2.1 ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΟ 1: ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΗΣ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Ένα σημείο αναφοράς που προκύπτει από αυτή την ανάλυση είναι η κανονιστική προσέγγιση στην εξωτερική πολιτική. Η κανονιστική εξωτερική πολιτική⁵⁴ είναι ένα είδος πολιτικής που λειτουργεί χρησιμοποιώντας, προωθώντας ή υποβοηθώντας τη δημιουργία κοινών κανόνων και διεθνών θεσμών ως αντίδοτο στην αβεβαιότητα του διεθνούς συστήματος. Είτε προωθώντας σε διμερές επίπεδο τον σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων ως καθολική αξία, είτε για παράδειγμα επικαλούμενη τον Καταστατικό Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών, μια κανονιστική προσέγγιση επιχειρεί να διατηρήσει και να επεκτείνει ένα σταθερό πλαίσιο διεθνών σχέσεων που παρέχει έναν βαθμό πρόβλεψης των εξελίξεων. Πράγματι, οι Πράσινοι πολύ συχνά αναφέρονται σε κανόνες και θεσμούς όταν διαμορφώνουν προτάσεις πολιτικής στον τομέα των εξωτερικών υποθέσεων. Ταυτόχρονα, μια προσέγγιση που μειώνει την αβεβαιότητα στο διεθνές σύστημα ενισχύει επίσης επί της ουσίας την προώθηση της ειρήνης με την έννοια ότι το στοιχείο του φόβου στις διεθνείς σχέσεις μετριάζεται όσο περισσότερο τηρούνται και εφαρμόζονται οι κοινοί κανόνες.

Τα παραδείγματα αυτής της προσέγγισης στα κείμενα που αναλύθηκαν είναι πολυάριθμα και εφαρμόζονται σε πολλά θεματικά πεδία. Για παράδειγμα, όταν απαιτείται πυρηνικός αφοπλισμός γίνεται συχνά αναφορά στη Συνθήκη των Ηνωμένων Εθνών για την Απαγόρευση των Πυρηνικών Όπλων⁵⁵ και την επικύρωσή της. Όταν πρόκειται για την κλιματική κρίση και την αναστροφή της, οι Πράσινοι αναφέρονται στη Συμφωνία του Παρισιού⁵⁶ και στις εθνικές υποχρεώσεις που επιφέρει. Η ενίσχυση των Ηνωμένων Εθνών ως προϋπόθεση για την επίλυση των συγκρούσεων, καθώς και για την προώθηση και τη διατήρηση της ειρήνης, αναφέρεται συχνά, κάτι που φαίνεται να είναι μια στρατηγική προσέγγιση. Πράγματι, από την άποψη της κανονιστικής εξωτερικής πολιτικής, ως θεματοφύλακας όλων των διμερών και διεθνών συνθηκών, τα Ηνωμένα Έθνη και το σύστημα των Ηνωμένων Εθνών ευρύτερα, είναι ένας απαραίτητος στρατηγικός εταίρος.

Με την ίδια λογική, τα κόμματα χωρών που είναι μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης συχνά αναφέρονται στην ΕΕ ως πλατφόρμα περιφερειακής συνεργασίας. Επιπλέον, αναφορές σε κανόνες υπάρχουν επίσης στον τομέα του εμπορίου, όπου εκφράζεται η ανάγκη για Συνθήκες δίκαιου εμπορίου. Στο πλαίσιο πολέμου, υπάρχει έντονη αναφορά στο διεθνές ανθρωπιστικό δίκαιο, τα εγκλήματα πολέμου και τα εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας, τα οποία υπόκεινται επίσης στους διεθνείς κανόνες. Στην ίδια λογική, η έκκληση για ενίσχυση του ρόλου του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου και η υποστήριξη για διεύρυνση των μελών του, δεν αποτελεί έκπληξη.

1

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΗΣ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

85%

Γράφημα 1: Συχνότητα στοιχείων κανονιστικής εξωτερικής πολιτικής

Απαιτείται πολύ περισσότερη έρευνα για να προσδιοριστούν οι επιπτώσεις αυτής της προσέγγισης στην πράσινη εξωτερική πολιτική. Ωστόσο, όπως μπορούμε να δούμε στο Γράφημα 1, η συχνότητα αυτού του χαρακτηριστικού στο δείγμα είναι αρκετά μεγάλη. Πράγματι, αν και προκαταρκτικό, αυτό το εύρημα φαίνεται να αποτελεί βασικό χαρακτηριστικό της ευρύτερης προσέγγισης των Πρασίνων στην εξωτερική πολιτική, παραπέμποντας στον φιλελεύθερο θεσμισμό, μια σχολή σκέψης στις Διεθνείς Σχέσεις που έρχεται αντιμέτωπη με την υπόθεση εργασίας του κλασικού ρεαλισμού.

3.2.2 ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΟ 2: ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΠΕΜΒΑΤΙΣΜΟΥ

Ο επεμβατισμός συχνά απεικονίζεται ως η προσέγγιση υπέρ της στρατιωτικής επέμβασης γενικότερα. Αυτό σίγουρα δεν ισχύει για τα υπό ανάλυση κόμματα των Πρασίνων ή για αυτό το χαρακτηριστικό. Στο πλαίσιο της παρούσας μελέτης, ο επεμβατισμός περιγράφεται ως ένα πολύ ευρύτερο φάσμα επιρροής προς μια τρίτη χώρα, συμπεριλαμβανομένης μιας προσέγγισης που ακολουθεί την αρχή της *ευθύνης για προστασία*.⁵⁷ Για παράδειγμα, στο ένα άκρο αυτού του φάσματος, μπορούμε να βρούμε ένα είδος «ήπιας» ώθησης, όπως, για παράδειγμα, η ανασκόπηση ανά χώρα από την *Επιτροπή των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων*⁵⁸ στο Γραφείο του Υπατου Αρμοστή του ΟΗΕ για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, γνωστή και ως Επιτροπή του *ΔΣΑΠΔ*.⁵⁹ Παρόλο που οι συστάσεις της Επιτροπής απορρέουν από τις υποχρεώσεις μιας συγκεκριμένης χώρας ως συμβαλλόμενο μέρος στο Διεθνές Σύμφωνο για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα (CCPR), είναι απολύτως σαφές ότι εξετάζουν την εγχώρια κατάσταση μιας χώρας και υπό αυτή την έννοια επεμβαίνουν με συστάσεις. Ταυτόχρονα, αυτές οι συστάσεις είναι κατά κύριο λόγο εκτελεστές από την κυβέρνηση της συγκεκριμένης χώρας και έτσι μπορούν να θεωρηθούν ως «ήπια» επέμβαση.

Η περίπτωση της Επιτροπής των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και η προώθηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων ως οικουμενική αξία γενικότερα, σχετίζονται με αυτή τη μελέτη λόγω του πρώτου χαρακτηριστικού. Με άλλα λόγια, εκτός από την προφανή αναφορά σε κανόνες, όταν ένα κόμμα Πρασίνων ζητά τον σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων παγκοσμίως, αναφέρεται επίσης εμμέσως στα πολυμερή όργανα που αξιολογούν και διατυπώνουν συστάσεις για τα ανθρώπινα δικαιώματα σε μια δεδομένη χώρα. Επιπλέον, αυτή η ώθηση για αλλαγή μπορεί επίσης να πραγματοποιηθεί μέσα από τη διμερή διπλωματία, συμπεριλαμβανομένων των εμπορικών διαπραγματεύσεων. Εν ολίγοις, ο επεμβατισμός αυτός με την ευρεία έννοιά του είναι πραγματικά οποιαδήποτε προσπάθεια στοχεύει να επηρεάσει την εσωτερική κατάσταση μιας άλλης χώρας, χωρίς να παραγνωρίζει την ουσία του χαρακτηριστικού 5.

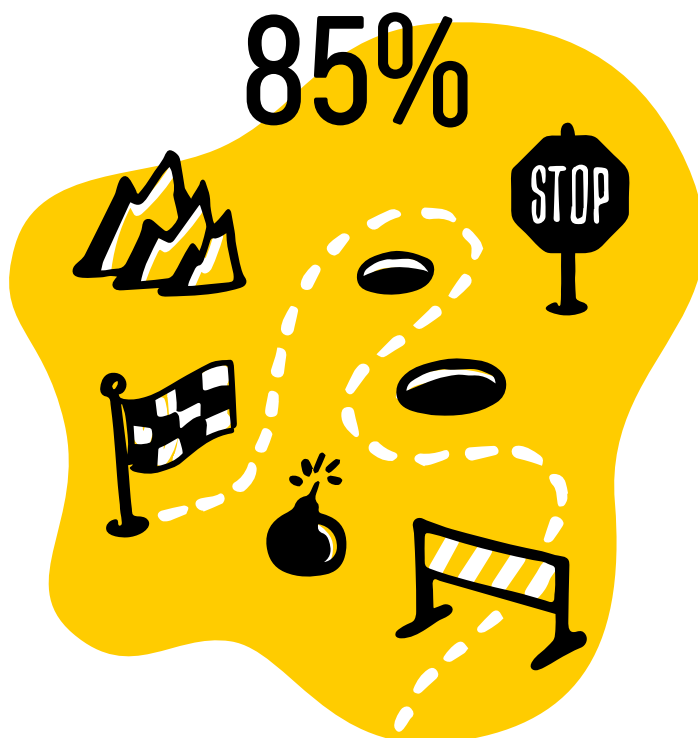
Επιπλέον, η επισήμανση αυτού του χαρακτηριστικού επεμβατισμού στην εξωτερική πολιτική μπορεί να σημαίνει πιο καταναγκαστικά μέτρα, όπως, για παράδειγμα, η επιβολή εμπορικού εμπάργκο σε μια τρίτη χώρα. Είναι σημαντικό να σημειωθεί σε αυτό το σημείο ότι το είδος του επεμβατισμού που βρέθηκε στην ανάλυση φαίνεται να είναι εγγενώς κλιμακωτού χαρακτήρα. Αυτή η πτυχή έχει σημασία, υπογραμμίζοντας το προληπτικό στυλ της πράσινης εξωτερικής πολιτικής, ειδικά δεδομένου ότι η προώθηση της ειρήνης φαίνεται να παραμένει ένα από τα κύρια χαρακτηριστικά της. Στην πράξη, όσο περισσότερο η κατάσταση μετατοπίζεται προς το άλλο άκρο του φάσματος, όλο και περισσότερες προϋποθέσεις και εμπόδια εμφανίζονται.

Πράγματι, η περίπτωση των GroenLinks είναι ενδεικτική αυτής της προσέγγισης που θέτει όρους και προϋποθέσεις όσο περισσότερο η συζήτηση κινείται προς το «σκληρό» άκρο του επεμβατισμού. Στο πλαίσιο μιας εσωτερικής κομματικής συζήτησης το 2014 σχετικά με το ζήτημα της στρατιωτικής επέμβασης, συζητήθηκε το *Πλαίσιο Αξιολόγησης*

για τις Στρατιωτικές Επεμβάσεις.⁶⁰ Σε αυτό το έγγραφο, μπορούμε να δούμε στα αρχικά σημεία μια σαφή αναφορά στο διεθνές δίκαιο και τη διεθνή νομιμότητα ως προϋπόθεση (χαρακτηριστικό 1) και την προϋπόθεση εξέτασης όλων των εναλλακτικών επιλογών (το φάσμα επεμβατισμού όπως περιγράφεται στην παρούσα μελέτη), καθώς και την επείγουσα ανάγκη αντιμετώπισης παραβιάσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και βιαιοτήτων μεγάλης κλίμακας (χαρακτηριστικό 7).

2

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΠΕΜΒΑΤΙΣΜΟΥ

Γράφημα 2: Συχνότητα στοιχείων επεμβατισμού

Επιπλέον, όπως φαίνεται στο Γράφημα 2, αυτό το ευρύ πεδίο του επεμβατισμού βρίσκεται σε μεγάλη συχνότητα στο δείγμα. Είναι ένα χαρακτηριστικό που φαίνεται να συνάδει με την «πέρα από σύνορα» προσέγγιση που βρίσκεται στον πυρήνα κεντρικών ζητημάτων για τους Πρασίνους, όπως η προστασία του φυσικού περιβάλλοντος και η αναστροφή της κλιματικής αλλαγής. Πράγματι, αν και η συμμόρφωση με τους κλιματικούς στόχους που τέθηκαν από τη Συμφωνία του Παρισιού μπορεί να είναι αρκετά αντιπροσωπευτική της κανονιστικής προσέγγισης στην εξωτερική πολιτική, η ώθηση για την υιοθέτησή τους δεν είναι.

3.2.3 ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΟ 3: ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ Κ ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑ

Ένα από τα χαρακτηριστικά που διακρίνονται σχεδόν αμέσως στους Πράσινους είναι η κλιματική πολιτική και η βιωσιμότητα. Σε αυτό συμπεριλαμβάνεται η έκκληση των Πρασίνων για την αντιστροφή της κλιματικής κρίσης, είτε μέσω εθνικής είτε μέσω διεθνούς δράσης, καθώς και μια ευρύτερη αντίληψη της βιωσιμότητας στο πλαίσιο της ανθρώπινης κοινωνίας. Πράγματι, το χαρακτηριστικό αναφέρεται σε μια συστημική αλλαγή μέσω του κοινωνικο-οικολογικού μετασχηματισμού και της πρακτικής της κλιματικής διπλωματίας γενικότερα. Ωστόσο, φαίνεται επίσης να είναι σημείο αναφοράς για τον χαρακτήρα της εξωτερικής πολιτικής για τους Πράσινους με πιο χειροπιαστό τρόπο.

Στην πράξη, θέτοντας την κλιματική διπλωματία ψηλά στις προτεραιότητες εξωτερικής πολιτικής, το χαρακτηριστικό αυτό αναδεικνύει επίσης μια διεθνιστική προσέγγιση στην επίλυση προβλημάτων όπως η κλιματική αλλαγή. Το ίδιο ισχύει και για περιβαλλοντικά ζητήματα των οποίων ο «πέρα από σύνορα» χαρακτήρας «δείχνει» επίσης προς τη συνεργασία, είτε πρόκειται για περιφερειακή είτε για ευρύτερη (χαρακτηριστικό 9). Επιπλέον, σε άμεση σχέση με το χαρακτηριστικό 1, οι Πράσινοι καλούν για την αντιστροφή της κλιματικής αλλαγής μέσα από αναφορές σε κανόνες όπως η Σύμβαση-Πλαίσιο των Ηνωμένων Εθνών για την Κλιματική Αλλαγή και το σύστημα των Ηνωμένων Εθνών γενικότερα. Είτε καλώντας για την ανάπτυξη ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, τον περιορισμό εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα είτε για τη διατήρηση της βιοποικιλότητας ως επιτακτική παγκόσμια ανάγκη, ο διεθνιστικός χαρακτήρας στην προσέγγιση είναι παρών.

Δεν αποτελεί έκπληξη το γεγονός ότι αυτό το χαρακτηριστικό έχει μεγάλη συχνότητα στα υπό εξέταση κείμενα, όπως φαίνεται στο Γράφημα 3. Είναι επίσης σημαντικό να σημειωθεί ότι αυτό το χαρακτηριστικό φαίνεται να θέτει τα θεμέλια για την ανάπτυξη αρκετών άλλων. Για παράδειγμα, η έκκληση για απαγόρευση των πυρηνικών όπλων (χαρακτηριστικά 6 και 8) και μέσα από την άσκηση πίεσης για ένταξη στη Συνθήκη για την Απαγόρευση των Πυρηνικών Όπλων (χαρακτηριστικό 1), η έκκληση για βιώσιμη χρήση των πόρων παγκοσμίως (χαρακτηριστικό 5), η διεθνής συνεργασία (χαρακτηριστικό 9) για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής και η προώθηση της βιώσιμης χρήσης του νερού παγκοσμίως αλλά και του δικαιώματος στο νερό (χαρακτηριστικά 1, 5 και 7), θα μπορούσαν όλα να συμπεριληφθούν σε αυτό το χαρακτηριστικό. Ωστόσο, η αναγνώριση της ύπαρξης αυτών των δύο επιπέδων ανάλυσης, όχι μόνο ενισχύει, αλλά απαιτεί την περαιτέρω ανάλυση των άλλων χαρακτηριστικών.

3

ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑ

100%

Γράφημα 3: Συχνότητα κλιματικής πολιτικής και βιωσιμότητας

3.2.4 ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΟ 4: ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΗΣ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Ο φεμινισμός και ο αγώνας κατά της πατριαρχίας φαίνεται να είναι μια προσέγγιση που πολύ συχνά περιλαμβάνεται στην πράσινη πολιτική ανάλυση αλλά και στις πολιτικές θέσεις στο δείγμα. Συγκεκριμένα, υπάρχει ρητή αναφορά σε «γυναίκες και κορίτσια» αλλά και στην κοινότητα ΛΟΑΤΚΙ+ σε παραγράφους που ζητούν την προώθηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Η φεμινιστική εξωτερική πολιτική ως έννοια βρίσκεται ακόμη σε διαδικασία ανάπτυξης σε όλο τον κόσμο, και έτσι είναι ευκολότερο να εντοπιστεί ο φεμινισμός γενικά παρά οι πιο ευθείες αναφορές στη φεμινιστική εξωτερική πολιτική στα κείμενα υπό εξέταση. Όμως, λαμβάνοντας υπόψη τα διάφορα στάδια ανάπτυξης των κομμάτων στο δείγμα, γενικές αναφορές στον φεμινισμό έχουν συμπεριληφθεί σε αυτό το χαρακτηριστικό, καθώς αποτελεί προϋπόθεση για την εμφάνιση προτάσεων φεμινιστικής εξωτερικής πολιτικής.

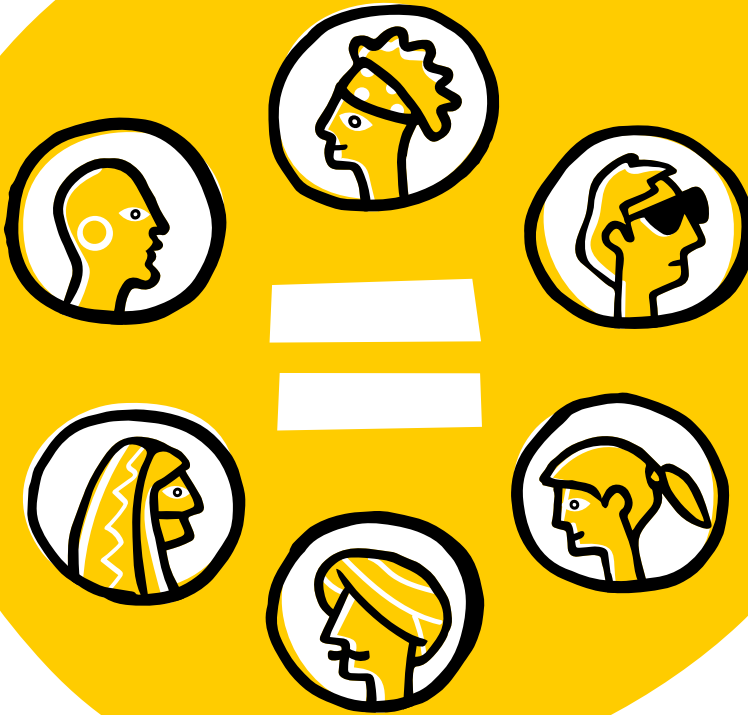
Παράλληλα, η ερευνητική ομάδα εντόπισε αρκετά αποσπάσματα με σαφέστερες αναφορές σε μια φεμινιστική εξωτερική πολιτική. Πράγματι, από εκκλήσεις για ένταξη των γυναικών σε ειρηνευτικές αποστολές έως την αναγνώριση της έμφυλης διάστασης του πολέμου και της σεξουαλικής βίας, αυτό το χαρακτηριστικό φαίνεται να ξεχωρίζει σε πολλά αποσπάσματα που αναλύθηκαν. Αναλυτικά, φαίνεται ότι η αναφορά σε «γυναίκες και κορίτσια», η οποία είναι μια έκφραση που απαντάται και στα κείμενα των Παγκόσμιων Πράσινων, αποτελεί συχνά δείκτη γι' αυτό το χαρακτηριστικό. Επιπλέον, γίνεται συχνά αναφορά σε κανονιστικά μέσα, όπως Συνθήκες ή θεσμούς, που στοχεύουν στην εδραίωση των δικαιωμάτων των γυναικών και των κοριτσιών σε όλο τον κόσμο, κάτι το οποίο υποδηλώνει την παρουσία και του χαρακτηριστικού 1 σε αυτά τα αποσπάσματα.

Επιπρόσθετα, όπως μπορούμε να δούμε στο Γράφημα 4, αυτό το χαρακτηριστικό έχει μεγάλη συχνότητα στα κείμενα που αναλύθηκαν. Και εδώ, παρατηρούμε μια σχέση με άλλα χαρακτηριστικά, δεδομένου ότι εμφανίζονται σε ορισμένα αποσπάσματα τόσο η προώθηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων (χαρακτηριστικό 7) όσο και η αναφορά σε κανόνες (χαρακτηριστικό 1), η έκκληση για ίση πρόσβαση σε πόρους (χαρακτηριστικό 5), η εκπαίδευση αλλά και οι δυσανάλογες επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής σε γυναίκες και κορίτσια⁶¹ (χαρακτηριστικό 3). Αν και η βάση για την ανάπτυξη φεμινιστικής εξωτερικής πολιτικής φαίνεται να υπάρχει, απαιτείται περαιτέρω ανάλυση. Πράγματι, όσο περισσότερο αναπτύσσεται η έννοια της φεμινιστικής εξωτερικής πολιτικής, τόσο περισσότερο αναμένεται ότι αυτό το χαρακτηριστικό θα γίνει πιο διακριτό.

4

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΗΣ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

85%

Γράφημα 4: Συχνότητα στοιχείων φεμινιστικής εξωτερικής πολιτικής

3.2.5 ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΟ 5: ΔΙΚΑΙΟ ΕΜΠΟΡΙΟ, ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΠΟΡΟΙ

Ένα άλλο χαρακτηριστικό με μεγάλη συχνότητα αναφέρεται στο δίκαιο εμπόριο και τη δίκαιη ανάπτυξη, καθώς και τη δίκαιη και βιώσιμη διαχείριση αλλά και κατανομή των πόρων παγκοσμίως. Αυτό το χαρακτηριστικό περιλαμβάνεται σε αποσπάσματα που αναφέρονται στη διαχείριση πόρων, σε στενή σύνδεση με το χαρακτηριστικό 3. Επιπλέον, το δίκαιο εμπόριο είναι μια μάλλον σημαντική πτυχή αυτού του χαρακτηριστικού που φαίνεται να πηγαίνει πέρα από το διμερές εμπόριο και να σχετίζεται με μια ευρύτερη αφήγηση για το εμπόριο γενικότερα. Πράγματι, το εμπόριο και η ανάπτυξη σε αυτά τα αποσπάσματα φαίνεται να συνδέονται, και αυτός είναι ένας από τους λόγους για τους οποίους και οι τρεις αυτές πτυχές της εξωτερικής πολιτικής έχουν τοποθετηθεί μαζί.

Είτε γίνεται αναφορά στους εμπορικούς φραγμούς, είτε στην κοινωνική δικαιοσύνη ή στην ισορροπία Βορρά-Νότου, φαίνεται να υπάρχει ένα καθολικό γνώρισμα σε αυτά τα αποσπάσματα. Στην πράξη, η προσέγγιση υπογραμμίζει την ανάγκη για δικαιοσύνη στο εμπόριο και την ανάπτυξη με μια ευρύτερη λογική που μπορεί να περιγραφεί ως αποαποικιοκρατία. Για παράδειγμα, η ερευνητική ομάδα έχει εντοπίσει αποσπάσματα που αντιτίθενται στην «εκμετάλλευση μέσω του εμπορίου που είναι επιθετική για την κοινωνία». Επιπλέον, παρατηρούμε μια σύνδεση με τα χαρακτηριστικά 7 και 1 στα αποσπάσματα με αναφορές στα ανθρώπινα δικαιώματα ως προϋπόθεση για τις εμπορικές σχέσεις, αλλά και στον σεβασμό των δικαιωμάτων των τοπικών και αυτοχθόνων κοινοτήτων.

Όπως μπορούμε να δούμε στο Γράφημα 5, αυτό το χαρακτηριστικό βρίσκεται με μεγάλη συχνότητα στο δείγμα. Αυτή η αποαποικιοκρατική προσέγγιση στο εμπόριο και την ανάπτυξη είναι σύμφωνη και με τη διεθνιστική στάση του χαρακτηριστικού 3. Πράγματι, η προώθηση της ειρήνης και της μη βίας (χαρακτηριστικό 6) μπορεί να θεωρηθεί ότι σχετίζεται με αυτό το χαρακτηριστικό, δεδομένου ότι η αποικιοκρατία είναι στην ουσία απλώς μια ακόμη μορφή συστημικής βίας που εφαρμόζεται στο πλαίσιο του διεθνούς συστήματος. Η μεγάλη συχνότητα αυτού του χαρακτηριστικού υπογραμμίζει περαιτέρω τη σημασία της αποαποικιακής προσέγγισης σε ένα πιθανό δόγμα πράσινης εξωτερικής πολιτικής.

5

ΔΙΚΑΙΟ ΕΜΠΟΡΙΟ, ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΠΟΡΟΙ

100%

Γράφημα 5: Συχνότητα του δίκαιου εμπορίου, της ανάπτυξης και των πόρων

3.2.6 ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΟ 6: ΠΡΩΘΗΣΗ ΤΗΣ ΕΙΡΗΝΗΣ/ΜΗ ΒΙΑΣ

Η προώθηση της ειρήνης και της μη βίας παρατηρείται ως χαρακτηριστικό σε θέσεις εξωτερικής πολιτικής σε όλο το δείγμα. Πράγματι, οι ειρηνιστικές ρίζες του πράσινου κινήματος φαίνεται να διατρέχουν σχεδόν όλα τα χαρακτηριστικά που βρέθηκαν στο πλαίσιο αυτής της μελέτης. Επιπλέον, αυτό το χαρακτηριστικό βρίσκεται πολύ συχνά στα ίδια αποσπάσματα με αναφορά στους διεθνείς κανόνες και θεσμούς (χαρακτηριστικό 1) και αυτό είναι ενδεικτικό του τρόπου με τον οποίο γίνεται αντιληπτή η ειρήνη με βάση αυτά τα κείμενα. Αναλυτικότερα, η επίλυση των διεθνών συγκρούσεων και η ευρύτερη προσπάθεια πρόληψης των συγκρούσεων από φορείς με την απαιτούμενη νομιμοποίηση, περιγράφουν ένα είδος ειρήνης με δομικό χαρακτήρα. Αυτός ο χαρακτήρας μπορεί να παρατηρηθεί καλύτερα σε συνδυασμό με την αποαποικιακή προσέγγιση (χαρακτηριστικό 5) και την προώθηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων (χαρακτηριστικό 7) που στοχεύουν στα βαθύτερα αίτια των συγκρούσεων.

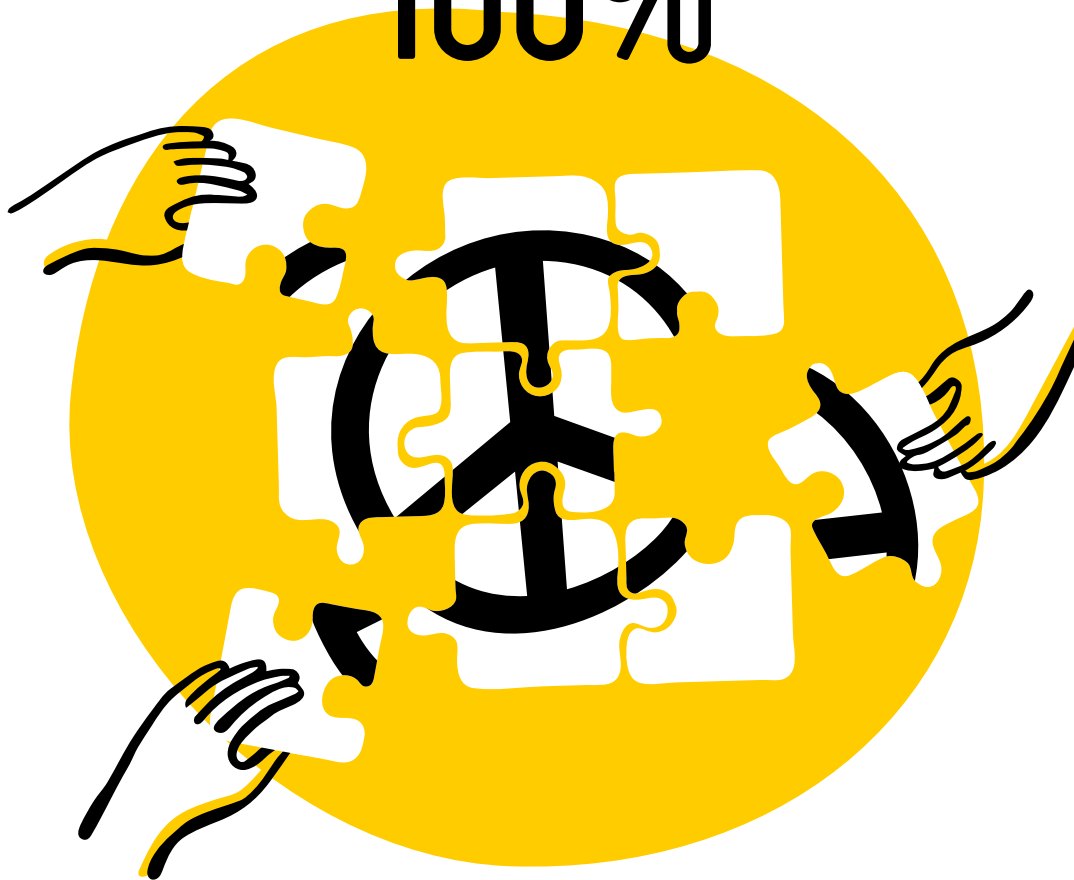
Με άλλα λόγια, φαίνεται ότι αυτό το χαρακτηριστικό αναφέρεται στην προώθηση μιας ειρήνης με διαρκή εγγύηση που νοείται ως μια συνεχής διαδικασία πρόληψης των συγκρούσεων (χαρακτηριστικό 1) και συμβαδίζει με τη διάρρηξη του φαύλου κύκλου της βίας μέσα από την προώθηση της μη βίας. Φαίνεται επίσης να συνδέεται στενά με το χαρακτηριστικό 8 σχετικά με την απαγόρευση-περιορισμό των όπλων/εμπορίου όπλων, το οποίο και μερικές φορές αντικαθιστά σε ορισμένα κείμενα του δείγματος. Σε μακροπρόθεσμο ορίζοντα, η προώθηση της ειρήνης και της μη βίας φαίνεται να έχει να κάνει επίσης με τον περιορισμό ή την απαγόρευση των μέσων του πολέμου (π.χ. όπλα) σε μια αποτρεπτική λογική. Πράγματι, συχνά στα υπό ανάλυση αποσπάσματα συνυπάρχουν στην ίδια παράγραφο η προώθηση της ειρήνης και ο περιορισμός του εμπορίου όπλων.

Επιπλέον, η νομιμοποίηση φαίνεται να έχει καθοριστικό ρόλο στην ερμηνεία αυτής της αρχής. Η νομιμοποίηση φαίνεται απαραίτητη όχι μόνο όταν πρόκειται για ένα διεθνές θεσμικό όργανο όπως τα Ηνωμένα Έθνη που διεξάγει ειρηνευτικές επιχειρήσεις, αλλά και στην περίπτωση της αυτοάμυνας ενός κράτους. Για την ακρίβεια, μια ευθεία αναφορά στο δικαίωμα της αυτοάμυνας έχει βρεθεί στο δείγμα. Η νομιμοποίηση στην αυτοάμυνα συνάδει και με την προώθηση του ανθρωπιστικού δικαίου και του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου (χαρακτηριστικό 1) που βρέθηκε στα αποσπάσματα που αναλύθηκαν. Ειδικότερα, η πρόσφατη συμπερίληψη του εγκλήματος της επίθεσης στην αρμοδιότητα του Δικαστηρίου ενισχύει τη νομιμοποίηση του αμυνόμενου να έχει «τους μηχανισμούς εθνικής άμυνας [...] [διαθέσιμους στο μέγιστο]».⁶²

6

ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΗΣ ΕΙΡΗΝΗΣ/ΜΗ ΒΙΑΣ

100%

Γράφημα 6: Συχνότητα προώθησης της ειρήνης/μη βίας

3.2.7 ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΟ 7: ΠΡΩΘΗΣΗ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

Η προώθηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων είναι ένα ακόμη χαρακτηριστικό που εμφανίζεται σε μεγάλη συχνότητα, όπως φαίνεται στο Γράφημα 7. Παρόλο που αποτελεί αναφορά σε κανόνες (χαρακτηριστικό 1), φαίνεται επίσης να υπογραμμίζει μια ευρύτερη προσέγγιση στα κείμενα που αναλύονται. Πράγματι, εκτός από την ανθρωπινή αξιοπρέπεια ως καθαυτή αξία, η βασική υπόθεση φαίνεται να συνάδει με τη *θεωρία της δημοκρατικής ειρήνης*.⁶³ Παρόλο που δεν *έχει κριθεί ακόμη*⁶⁴ η εγκυρότητα αυτής της θεωρίας, η προσέγγιση αυτή συνάδει με την ευρύτερη προσέγγιση που συναντάται σε άλλα χαρακτηριστικά (ειδικά στο χαρακτηριστικό 6), η οποία είναι αποτρεπτική του πολέμου και επιδιώκει να εδραιώσει την ειρήνη, εστιάζοντας τόσο στις αιτίες όσο και στα μέσα του πολέμου.

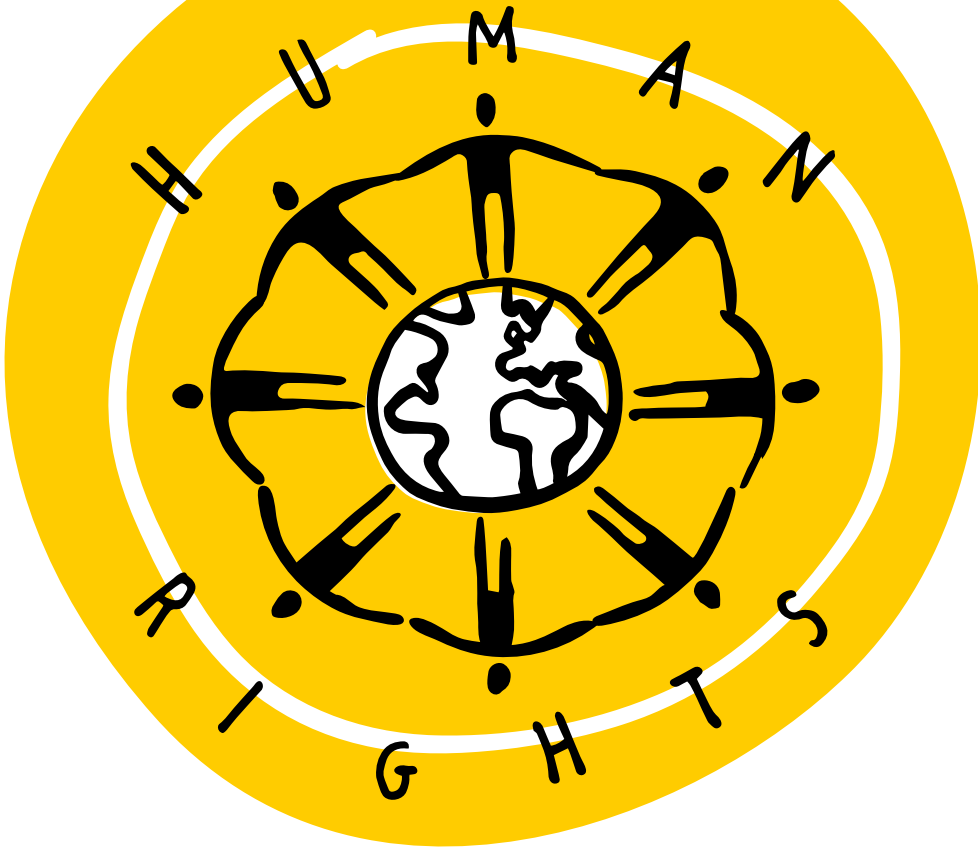
Μπορεί να ειπωθεί ότι η προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων βρίσκεται σε υψηλότερο επίπεδο ανάλυσης, μια παρατήρηση που φαίνεται να υποστηρίζεται από την ισχυρή σχέση με πολλά άλλα χαρακτηριστικά. Πράγματι, εκτός από τα κοινά στοιχεία με το χαρακτηριστικό 1, η προώθηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων αποτελεί έως έναν βαθμό βασική υπόθεση για το χαρακτηριστικό 2 σχετικά με τον επεμβατισμό. Επιπλέον, το χαρακτηριστικό 3 σχετικά με την κλιματική πολιτική και τη βιωσιμότητα αναφέρεται στη δικαιοσύνη μεταξύ των γενεών, καθώς και στα δικαιώματα των αυτόχθονων κοινοτήτων (χαρακτηριστικό 5), ενώ το χαρακτηριστικό 4 συνδέεται στενά με την προώθηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, καθώς προάγουν πρακτικά την ισότητα των φύλων. Ωστόσο, η προώθηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων αποτελεί επίσης απόδειξη μιας άλλης πτυχής, που εμφανίζεται συχνά στο πλαίσιο αυτής της ανάλυσης.

Πράγματι, ο χαρακτήρας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων ως οικουμενική αξία υπάρχει σε όλα σχεδόν τα αποσπάσματα που σχετίζονται με αυτό το χαρακτηριστικό. Είναι σημαντικό να υπογραμμιστεί αυτό, και στο πλαίσιο της αποαποικιακής προσέγγισης που εμπεριέχεται στο χαρακτηριστικό 5, αλλά και σε κάποιο βαθμό στο χαρακτηριστικό 9. Με άλλα λόγια, αυτή η οικουμενικότητα φαίνεται να υπερτερεί της τοπικής ιδιαιτερότητας, είτε πρόκειται για τον πολιτισμό, τη θρησκεία είτε για άλλες ταυτότητες ενός κράτους. Επιπλέον, οι ρητές αναφορές στα δικαιώματα των προσφύγων και των μεταναστών, καθώς και η αντιμετώπιση των βαθύτερων αιτίων της μετανάστευσης, υποδεικνύουν επίσης έναν διασυννοριακό χαρακτήρα και μια διεθνιστική προσέγγιση για την πράσινη εξωτερική πολιτική. Απαιτείται πολύ περισσότερη ανάλυση για να αποσαφηνιστούν οι επιπτώσεις αυτού του χαρακτηριστικού στη διαμόρφωση της εξωτερικής πολιτικής, αλλά είναι αρκετά σαφές ότι υπάρχει ένας ελάχιστος κοινός παρονομαστής στη διεξαγωγή διεθνών σχέσεων, μαζί με τις πιο πρακτικές επιπτώσεις της κανονιστικής προσέγγισης (χαρακτηριστικό 1).

7

ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

100%

Γράφημα 7: Συχνότητα προώθησης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων

3.2.8 ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΟ 8: ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΗ/ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΣ ΟΠΛΩΝ/ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΟΠΛΩΝ

Η απαγόρευση/περιορισμός των όπλων ή του εμπορίου όπλων είναι ένα χαρακτηριστικό που απαντάται σε λιγότερα από τα μισά υπό εξέταση κείμενα του δείγματος. Αυτό ίσως οφείλεται στη συνολική προώθηση της ειρήνης και της μη βίας (χαρακτηριστικό 6) ως αρχές εξωτερικής πολιτικής και στη λογική του χαρακτηριστικού αυτού μέσα από το οποίο μια ρητή αναφορά στα όπλα θεωρείται συχνά περιττή. Πιθανότατα έχει επίσης να κάνει και με το στάδιο ανάπτυξης ενός κόμματος, αλλά και με τον βαθμό στον οποίο έχει προχωρήσει στην ανάλυση γενικών αρχών. Πράγματι, η εξωτερική πολιτική γενικά φαίνεται να είναι ζήτημα για πιο προχωρημένο στάδιο στη διαδικασία ανάπτυξης των Πράσινων κομμάτων.

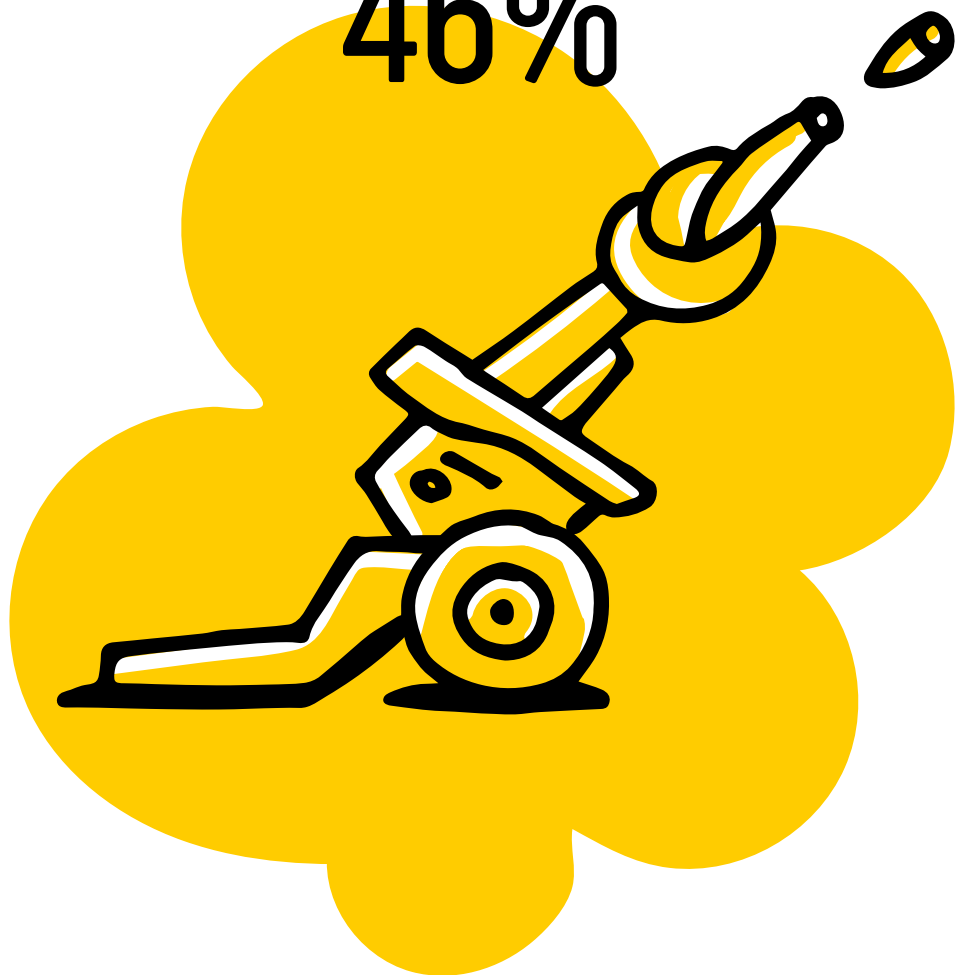
Παρ' όλα αυτά, όπως μπορούμε να δούμε στο Γράφημα 8, πολλά Πράσινα κόμματα επιλέγουν να εξειδικεύσουν την ανάλυσή τους για τα όπλα και το εμπόριο όπλων. Αυτό είναι ενδεικτικό μιας προσέγγισης που συναντάται και σε άλλα χαρακτηριστικά, η οποία προσπαθεί να αντιμετωπίσει το ζήτημα των μέσων του πολέμου με προληπτικό τρόπο. Επιπλέον, το ζήτημα των όπλων και του εμπορίου όπλων φαίνεται να επηρεάζει δυσανάλογα τις γυναίκες και τα κορίτσια σε εμπόλεμες ζώνες,⁶⁵ γεγονός που συνδέεται άμεσα με τα χαρακτηριστικά 4 και 7. Ωστόσο, υπάρχει σαφής σχέση και με το χαρακτηριστικό 3.

Πράγματι, γίνεται συχνά αναφορά στην απαγόρευση των πυρηνικών όπλων, με τις επιπτώσεις τους στη βιωσιμότητα των οικοσυστημάτων, τόσο τοπικών όσο και πλανητικών. Επιπλέον, πολλά από αυτά τα αποσπάσματα αναφέρονται στη Συνθήκη για την Απαγόρευση των Πυρηνικών Όπλων (χαρακτηριστικό 1). Είτε αναφέρεται ξεχωριστά είτε περιλαμβάνεται στο χαρακτηριστικό 6, το ζήτημα των όπλων φαίνεται να συνδέεται στενά με την προώθηση της ειρήνης, και όχι μόνο σημειολογικά. Φαίνεται ότι η λογική πρόληψης που προκύπτει από την ανάλυση του χαρακτηριστικού της προώθησης της ειρήνης και της μη βίας (χαρακτηριστικό 6) συνάδει με την «υποστήριξη όλων των ειρηνευτικών διαπραγματεύσεων που αποσκοπούν στη μείωση των όπλων και των ενόπλων δυνάμεων»⁶⁶ ως διακριτό προληπτικό μέτρο για την εδραίωση μιας ειρήνης με διαρκή εγγύηση.

8

ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΗ/ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΣ ΟΠΛΩΝ/ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΟΠΛΩΝ

46%

Γράφημα 8: Συχνότητα απαγόρευσης/περιορισμού όπλων/εμπορίου όπλων

3.2.9 ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΟ 9: ΔΙΕΘΝΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ/ΣΥΜΜΑΧΙΕΣ

Το χαρακτηριστικό της διεθνούς συνεργασίας είναι ίσως το πιο αντιπροσωπευτικό της διεθνιστικής προσέγγισης. Επιπλέον, όπως μπορούμε να δούμε στο Γράφημα 9, είναι ένα χαρακτηριστικό που εμφανίζεται με μεγάλη συχνότητα. Το χαρακτηριστικό αυτό συνάδει με την κανονιστική προσέγγιση (χαρακτηριστικό 1), καθώς κι αυτό αφορά τη συνεργασία με την έννοια του καθορισμού κοινών κανόνων για παράδειγμα μέσω της πολυμερούς διπλωματίας. Συνάδει, επίσης, στην ουσία του με το αποαποικιακό στοιχείο που περιλαμβάνεται στο χαρακτηριστικό 5, από την άποψη ότι μια συνεργατική προσέγγιση στις Διεθνείς Σχέσεις μπορεί να θεωρηθεί το αντίθετο του ιμπεριαλισμού.

Ωστόσο, η συνεργασία στο πλαίσιο αυτού του χαρακτηριστικού φαίνεται να έχει βαθύτερες επιπτώσεις. Πράγματι, πολλά από τα υπό ανάλυση αποσπάσματα αναφέρονται στη συνεργασία όχι μόνο από την άποψη της συναίνεσης αλλά και ως προϋπόθεση για ένα σταθερό διεθνές σύστημα. Με άλλα λόγια, όπως η συμμετοχική λήψη αποφάσεων σε μια δημοκρατία ενισχύει την εφαρμοσιμότητα των αποφάσεων, η συνεργατική προσέγγιση που καταγράφεται εδώ κινείται προς την κατεύθυνση μιας συμπεριληπτικής και συναινετικής διεθνούς δράσης. Είναι επίσης μια λογική επέκταση της προσέγγισης «πέρα από σύνορα» για ζητήματα που βρίσκονται στον πυρήνα της πράσινης πολιτικής ανάλυσης. Το χαρακτηριστικό αυτό παρέχει επίσης μια απάντηση σε ένα πολύ βασικό δίλημμα στη θεωρία παιγνίων,⁶⁷ με επιπτώσεις στην ισορροπία Nash,⁶⁸ και κατ' επέκταση στη θεωρία των Διεθνών Σχέσεων γενικότερα, το οποίο μπορεί να επαληθευτεί μέσα απο περαιτέρω ανάλυση.

Επιπλέον, σε αυτά τα αποσπάσματα, τα Ηνωμένα Έθνη εμφανίζονται ως φόρουμ για τη διαμόρφωση αυτής της συνεργασίας (χαρακτηριστικό 1). Πράγματι, η πολυμέρεια φαίνεται να είναι ένα πολύ σημαντικό χαρακτηριστικό που επηρεάζει όλους τους τομείς πολιτικής. Αποτελεί, επίσης, ένα χαρακτηριστικό που θα πρέπει να εκληφθεί ως μια διαδικασία με χαρακτήρα εποικοδομητικής που κινείται προς την εδραίωση της εμπιστοσύνης και της καλής πίστης μεταξύ των παραγόντων του διεθνούς συστήματος. Με άλλα λόγια, στοχεύει στον περιορισμό της αβεβαιότητας στο διεθνές σύστημα, στο μήκος κύματος μιας «προσπάθειας καλλιέργειας κουλτούρας ειρήνης και συνεργασίας, με την αρχή της μη βίας σε κάθε επίπεδο των σχέσεών μας. Διότι καταλαβαίνουμε ότι η πραγματική ασφάλεια βασίζεται στη συνεργασία».⁶⁹

9

ΔΙΕΘΝΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ/ΣΥΜΜΑΧΙΕΣ

92%

Γράφημα 9: Συχνότητα διεθνούς συνεργασίας/συμμαχιών

3.2.10 ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΟ 10: ΣΥΜΜΕΤΟΧΙΚΗ ΛΗΨΗ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ

Παρόλο που η συμμετοχική λήψη αποφάσεων υπάρχει στη δομή των Πράσινων κομμάτων, η επιλογή κειμένων με αναφορά στις θέσεις εξωτερικής πολιτικής απέκλεισε εκ των πραγμάτων την αναφορά αυτού του στοιχείου γενικότερα. Η ερευνητική ομάδα συμπεριέλαβε αυτή την πτυχή, καθώς ήταν διαφορετική από τα άλλα χαρακτηριστικά. Ωστόσο, λόγω της μικρής συχνότητάς της στο δείγμα, δεν θεωρείται χαρακτηριστικό της πράσινης εξωτερικής πολιτικής, ακόμη και σε αυτό το προκαταρκτικό στάδιο της ερευνητικής διαδικασίας. Παρ' όλα αυτά, το χαρακτηριστικό 4, για παράδειγμα, αναφέρεται στη συμπερίληψη όλων των ενδιαφερομένων μερών στην ειρηνευτική διαδικασία. Έτσι, η πτυχή της συμπερίληψης στην εξωτερική πολιτική δεν είναι εντελώς άσχετη με το υπό ανάλυση ζήτημα, σύμφωνα με τα ευρήματα της ερευνητικής ομάδας.

Επιπλέον, υπάρχουν ορισμένα μοντέλα που σχετίζονται με τη διαμόρφωση πολιτικής που θα ήταν συμβατά με αυτό το χαρακτηριστικό. Πράγματι, ένα μοντέλο διαλεκτικής δημόσιας διπλωματίας θα συμβάδιζε με αυτήν την προσέγγιση της συμπερίληψης στη διαμόρφωση της εξωτερικής πολιτικής και θα επέτρεπε σε περισσότερες δημιουργικές δυνάμεις μιας δημοκρατικής κοινωνίας να είναι επωφελείς στο πλαίσιο της χάραξης εξωτερικής πολιτικής. Στην ουσία, μια τέτοια διαλεκτική προσέγγιση θα σήμαινε την ανακατεύθυνση της δημόσιας διπλωματίας από τις συνήθεις διαδικασίες διάδοσης και διαμοιρασμού πληροφορίας προς μια πολυμερή διαβούλευση, συμπεριλαμβανομένων και των θεμάτων εξωτερικής πολιτικής.

10

ΣΥΜΜΕΤΟΧΙΚΗ ΛΗΨΗ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ

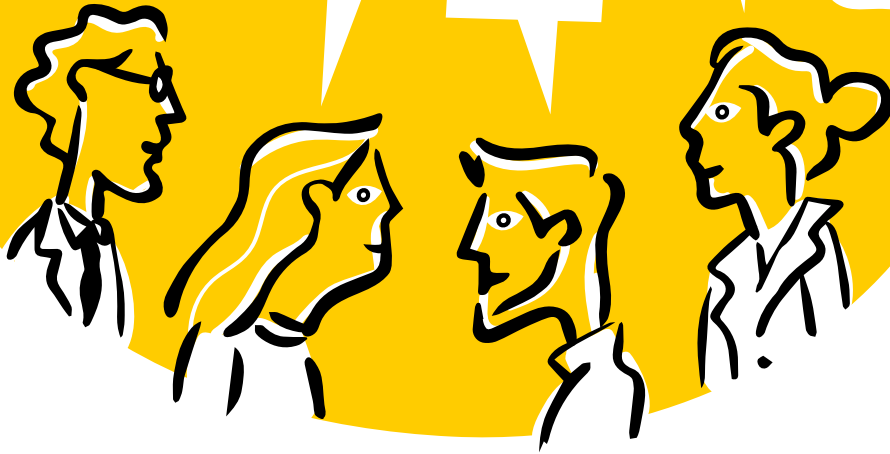
15%

ΣΥΜ

ΜΕ

ΤΟ

ΧΗ

Γράφημα 10: Συχνότητα συμμετοχικής λήψης αποφάσεων

4

4. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Ο προκαταρκτικός χαρακτήρας των ευρημάτων και το αρχικό στάδιο της ερευνητικής διαδικασίας δεν επιτρέπουν την εξαγωγή οριστικών συμπερασμάτων πάνω στο ζήτημα της πράσινης εξωτερικής πολιτικής. Ωστόσο, η μεγάλη συχνότητα της πλειοψηφίας αυτών των χαρακτηριστικών είναι μια πολύ ισχυρή ένδειξη όσον αφορά την πιθανή διαμόρφωση ενός δόγματος εξωτερικής πολιτικής. Σε κάθε περίπτωση, η ερευνητική ομάδα διαπίστωσε ότι τα ευρήματα συνάδουν με μια συγκεκριμένη σχολή σκέψης στη θεωρία των Διεθνών Σχέσεων που έρχεται σε αντίθεση με τις κύριες παραδοχές του κλασικού ρεαλισμού. Πράγματι, ο φιλελεύθερος θεσμισμός⁷⁰ φαίνεται να ευθυγραμμίζεται με την πλειοψηφία των χαρακτηριστικών και ιδιαίτερα με τα στοιχεία της κανονιστικής εξωτερικής πολιτικής.

Ο καθορισμός μιας σχολής σκέψης που θα μπορούσε να παράσχει μια πιο στέρεα και εμπειριστατωμένη ανάλυση που βασίζεται σε δεδομένα για τη χάραξη εξωτερικής πολιτικής είναι πολύ σημαντικός. Στην πράξη, αυτή η γνώση θα μπορούσε να αποτελέσει ένα είδος πυξίδας για ερωτήματα εξωτερικής πολιτικής που μπορεί να προκύψουν κατά τις πολιτικές συζητήσεις. Η περίπτωση του επιθετικού πολέμου στην ευρωπαϊκή ήπειρο σήμερα είναι μία από αυτές τις περιπτώσεις, αλλά υπάρχουν πολλές άλλες σε ολόκληρο τον κόσμο. Παρ' όλα αυτά, η σημασία αυτών των ευρημάτων θα αποτελέσει αντικείμενο περαιτέρω μελετών.

Επιπλέον, η πολιτική επιστήμη και η θεωρία των Διεθνών Σχέσεων μπορεί να παρέχουν την απαραίτητη βάση για μια εμπειριστατωμένη πολιτική συζήτηση, αλλά είναι στο χέρι των υπευθύνων χάραξης πολιτικής το αν θα ακολουθήσουν αυτό το μονοπάτι. Παρόλο που σχηματίζεται μια εικόνα ενός πιθανού δόγματος πράσινης εξωτερικής πολιτικής, όπου όλα τα ευρήματα είναι αλληλένδετα στην ουσία τους αλλά και το πεδίο εφαρμογής τους, ενδέχεται ορισμένα από αυτά τα χαρακτηριστικά να έχουν και αυτόνομο χαρακτήρα. Επιπλέον, τα ευρήματα αυτής της μελέτης μπορεί να εμφανίζονται και στο πλαίσιο της εξωτερικής πολιτικής άλλων πολιτικών οικογενειών. Αυτό σημαίνει ότι οι επιπτώσεις αυτής της ερευνητικής διαδικασίας καθώς προχωρά με περαιτέρω ανάλυση μπορεί να ξεπεράσουν την πράσινη πολιτική και πράγματι να παράσχουν ένα πιο συνεκτικό πλαίσιο για συνεργασία στη συν-διαμόρφωση εξωτερικής πολιτικής και, σε αρκετές περιπτώσεις, την ανταλλαγή απόψεων με άλλα πολιτικά κόμματα.

Ταυτόχρονα, η διασύνδεση αυτών των χαρακτηριστικών φαίνεται να είναι ένα χαρακτηριστικό από μόνο του για το δόγμα της πράσινης εξωτερικής πολιτικής. Πράγματι, ένα δόγμα εξωτερικής πολιτικής μεταφράζεται σε έναν διακριτό χαρακτήρα και ανάλυση που σε γενικές γραμμές διακρίνεται από άλλες αναλύσεις. Με άλλα λόγια, υπάρχει προστιθέμενη αξία όταν το σύνολο των χαρακτηριστικών ακολουθείται τόσο για τη χάραξη όσο και για την ανάλυση πολιτικής. Μένει να διαπιστωθεί αν το δόγμα της πράσινης εξωτερικής πολιτικής θα είναι απλώς η προσέγγιση των πράσινων κομμάτων στην εξωτερική πολιτική ή μια γενικότερα διακριτή προσέγγιση στην εξωτερική πολιτική που μπορεί να επιλέξουν να υιοθετήσουν και άλλα πολιτικά κόμματα (όπως συνέβη, έως έναν βαθμό, με τη βιωσιμότητα και τη φροντίδα του πλανήτη). Το ερώτημα του τι είναι το δόγμα της πράσινης εξωτερικής πολιτικής ενδεχομένως τώρα να μπορεί να απαντηθεί, ωστόσο απαιτείται περαιτέρω ανάλυση για πιο σαφή συμπεράσματα.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΤΕΛΟΥΣ

- 1 <https://www.greeneuropeanjournal.eu/dutch-green-party-and-rzp-soul-searching-over-military-intervention/>
- 2 <https://globalgreens.org/about/charter/>
- 3 <https://oceanconservancy.org/climate/publications/elements-blue-green-foreign-policy/>
- 4 <https://thediplomat.com/2016/07/what-is-a-green-foreign-policy/>
- 5 Στις περιπτώσεις που το υλικό δεν ήταν διαθέσιμο στα Ελληνικά ή στα Αγγλικά, το λογισμικό *DeepL* (<https://www.deepl.com/translator>) χρησιμοποιήθηκε για τη μετάφραση εγγράφων, ενώ το Google translate χρησιμοποιήθηκε για τη μετάφραση υλικού που ήταν διαθέσιμο μόνο ως κείμενο στις ιστοσελίδες που εξετάστηκαν.
- 6 <https://greens.org.au/>
- 7 <https://www.greens.org.nz/>
- 8 <https://www.rwandagreendemocrats.org/>
- 9 <https://ecologicalpartyofuganda.com/>
- 10 <https://www.greenparty.ca/en>
- 11 <https://pv.org.br/>
- 12 <https://www.ecologistas.cl/quienes-somos/programa/>
- 13 <https://www.greenparty.org.tw/en>
- 14 <https://www.kgreens.org/>
- 15 <https://indiagreensparty.org/policies/>
- 16 <https://asiapacificgreens.org/>
- 17 <https://www.gruene.de/themen>
- 18 <https://www.groenlinks.nl/standpunten/rechtvaardige-wereld>
- 19 <https://ecogreens.gr/programma/exoteriki-kai-evropaiki-politiki>
- 20 <https://globalgreens.org/member-parties/>
- 21 <https://greens.org.au/sites/default/files/2022-05/Greens-2022-Policy-Platform--World--Peace-Disarmament.pdf>
- 22 <https://greens.org.au/sites/default/files/2022-01/Greens-2022-Policy-Platform--World--Decolonising-International-Aid.pdf>
- 23 <https://greens.org.au/platform/anti-racist-society>
- 24 <https://greens.org.au/policies/international-relations>
- 25 <https://greens.org.au/policies/climate-change-and-energy>
- 26 https://assets.nationbuilder.com/beachheroes/pages/9580/attachments/original/1593039349/Policy-Greens_Global_Affairs.pdf?1593039349
- 27 https://www.greens.org.nz/trade_and_foreign_investment_policy
- 28 https://www.greens.org.nz/immigration_policy
- 29 <https://www.rwandagreendemocrats.org/sites/globalgreens.org/files/DGPR%20Manifesto%20English%20version%20for%20%20MP%20Elections%20Dec%202018.pdf>
- 30 <https://ecologicalpartyofuganda.com/#principles>
- 31 https://www.greenparty.ca/sites/default/files/gpc_platform_en_v-02.pdf
- 32 <https://pv.org.br/opartido/os-12-valores-do-pv/>

- 33 <https://pv.org.br/governo-divulga-nota-sobre-mudanca-do-clima>
- 34 <https://pv.org.br/opartido/programa/>
- 35 Δεν υπάρχει πλέον δυνατότητα πρόσβασης στην ιστοσελίδα. Ωστόσο, το πρόγραμμα του κόμματος βρίσκεται ως έγγραφο στο αρχείο της ερευνητικής ομάδας.
- 36 <https://web.greenparty.org.tw/about/>
- 37 <https://india-greens.org/wp-content/uploads/2019/04/IGP-ENGLISHMANIFESTO.pdf>
- 38 <https://indiagreensparty.org/policies>
- 39 <https://indiagreensparty.org/2018/10/29/global-economy/>
- 40 <https://indiagreensparty.org/2017/11/27/peace-and-security/>
- 41 <https://www.kgreens.org/platform>
- 42 https://cms.gruene.de/uploads/documents/Globale_Entwicklung_Arguhilfen_2021.pdf
- 43 <https://www.gruene.de/themen/globalisierung>
- 44 <https://www.gruene.de/themen/fairer-handel>
- 45 <https://www.gruene.de/europe>
- 46 https://cms.gruene.de/uploads/documents/Global_Solidarity_Greens.pdf
- 47 https://cms.gruene.de/uploads/documents/20210311_Grundsatzprogramm_EN.pdf
- 48 <https://www.groenlinks.nl/standpunten/rechtvaardige-wereld/buitenlands-beleid>
- 49 <https://www.groenlinks.nl/standpunten/rechtvaardige-wereld/eerlijke-handel>
- 50 <https://www.groenlinks.nl/standpunten/europa/europese-defensiesamenwerking>
- 51 <https://www.groenlinks.nl/standpunten/rechtvaardige-wereld/diplomatie>
- 52 <https://europeangreens.eu/content/dutch-green-party-groenlinks-help-usher-world%E2%80%99s-most-ambitious-new-climate-law>
- 53 <https://ecogreens.gr/theseis/202205241741/exoteriki-kai-evropaiki-politiki>
- 54 https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1333119
- 55 <https://news.un.org/en/story/2020/10/1076082>
- 56 <https://unfccc.int/process-and-meetings/the-paris-agreement>
- 57 <https://www.un.org/en/genocideprevention/about-responsibility-to-protect.shtml>
- 58 <https://www.ohchr.org/en/treaty-bodies/ccpr/introduction-committee>
- 59 <https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/international-covenant-civil-and-political-rights>
- 60 <https://groenlinks.nl/afwegingskader-militaire-interventies>
- 61 <https://www.globalcitizen.org/en/content/how-climate-change-affects-women/>
- 62 Πηγή: ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ 2018-2023 ΤΟΥ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΥ ΠΡΑΣΙΝΟΥ ΚΟΜΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΡΟΥΑΝΔΑΣ (DGPR) (<https://www.rwandagreendemocrats.org/sites/globalgreens.org/files/DGPR%20Manifesto%20English%20version%20for%20%20MP%20Elections%20Dec%202018.pdf>)
- 63 <https://www.oxfordbibliographies.com/display/document/obo-9780199756223/obo-9780199756223-0014.xml>
- 64 <https://www.cambridge.org/core/journals/american-political-science-review/article/flawed-logic-of-democratic-peace-theory/83A851232D297851885BCoD203E38616>
- 65 <https://www.unidir.org/publication/factsheet-gender-and-arms-trade-treaty>
- 66 Πηγή: *Green Party of Korea Website* (<https://www.kgreens.org/platform>)
- 67 <https://academic.oup.com/edited-volume/34503/chapter-abstract/292747324?redirectedFrom=fulltext&login=false>
- 68 <https://academic.oup.com/ejil/article/23/4/915/546126?login=false>
- 69 Πηγή: Ιστοτόπος του Κόμματος των Πρασίνων της Ταϊβάν (<https://web.greenparty.org.tw/about/>)
- 70 <https://www.youtube.com/watch?v=elvusLj2mt8>

ISBN: 978-618-5580-29-2